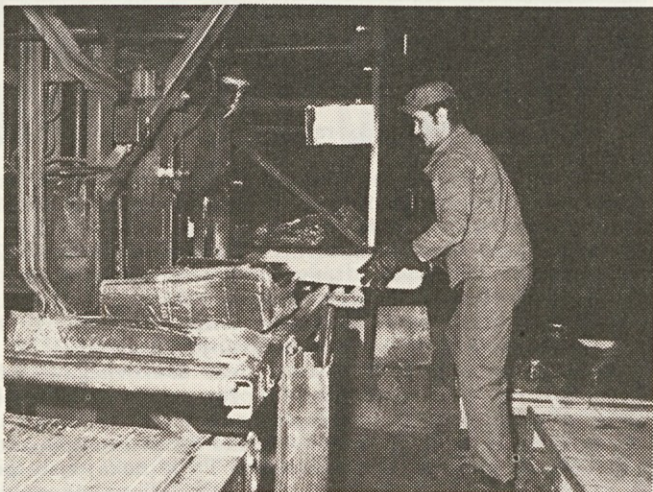

POMEMBNE NALOGE V BOJU ZA STABILIZACIJO

Sedanji gospodarski položaj terja takojšnje ukrepanje. V vseh sredinah bo potrebno takoj sprejeti in odgovorno uresničevati stabilizacijske ukrepe. Člani Zveze komunistov imajo pri tem še posebno odgovornost.

Temu je bil namenjen tudi razgovor predstavnikov gospodarstva in družbenopolitičnega življenja Gorenjske s tovarišem M. Mlinarjem, izvršnim sekretarjem CK ZK Slovenije in Jožetom Hujšom, podpredsednikom izvršnega sveta SR Slovenije. Razgovor naj bi spodbudil takojšnje uresničevanje sklepov predsedstva SFRJ in predsedstva ZKJ o gospodarski in socialni politiki v letošnjem letu in smernicah za leto 1980.

Največ pozornosti so posvetili problematiki prepočasnega uveljavljanja sistemskih rešitev v praksi, preveliki porabi vseh vrst, pa prepočasnem uveljavljanju delitve po delu, planiranju in spoštovanju oziroma nespoštovanjem dogovorjene politike.

V razgovoru so obravnavali dosedanje napore za stabilizacijo ter dileme v zvezi z administracijo.

Poudarili so, da je rešitev le v spoštovanju, dograjevanju in izvajanju sprejetih sistemskih rešitev. Opozorili so tudi na vrsto pomanjkljivosti do katerih prihaja na republiškem in zveznem nivoju pri uresničevanju dogovorjene politike, zlasti na pomanjkljivo zakonodajo. Eden od osrednjih vzrokov za težave tudi pri sprejemanju dogovorov in pri sporazumevanju o načinih reševanja posameznih vitalnih problemov, so menili razpravljalci, je pomanjkanje ustreznih kriterijev in meril, po katerih bi lahko razsodili, kdo ima prav.

O razpravah o nalogah družbenopolitičnih skupnosti in zlasti delovnih organizacij za stabilizacijo so izpostavili predvsem načelo svobodne menjave dela, potrebo po usklajenosti dotoka sredstev s programi samoupravnih interesnih skupnosti, urejanju porabe deviznih pravic znotraj delovnih organizacij. Pretehtali so tudi uveljavljanje načel skupnega prihodka ter statusa delovnih skupnosti skupnih služb. Nekatere delovne organizacije še vedno težijo za tem, da bi le-te delovale v sklopu temeljnih organizacij, kar so ocenili kot nesprejemljivo, saj onemogoča svobodno menjavo dela in zamegljuje pregled nad njihovim delovanjem. Da bomo v prihodnjem letu uspeli zavreti inflacijo je potrebno takoj preveriti možnosti nadaljnjega varčevanja na vseh področjih ter dosledno upoštevati dogovorjena načela, da bo poraba nižja od dohodka. Pri tem ne gre za zniževanje osebnih dohodkov, pač pa bomo morali doseči večjo produktivnost. Z drugimi besedami: narediti bomo morali več ob enakih stroških.

Na posvetu se je izoblikovala potreba po veliki discipliniranosti pri uresničevanju vseh zadanih nalog. Zlasti člani Zveze komunistov v vseh sredinah morajo zagotoviti enotnost pri razreševanju sedanjih zagat. Udeleženci posveta so si bili edini, da bo treba v luči ukrepov ponovno temeljito pretehtati smernice za prihodnje srednjeročne obdobje in vanje vključiti vse stabilizacijske momente.

O tej problematiki bomo v teh dneh spregovorili tudi v naši delovni organizaciji. Stabilizacijske ukrepe si bomo začrtali v vseh temeljnih organizacijah o nalogah pa bodo spregovorili tudi vsi člani Zveze komunistov v osnovnih organizacijah.

Vera Drašak

VELIK POUDAREK PLANIRANJU

Prva konferenca Zveze sindikatov Slovenije je bila v bistvu problemska. Delegati so obravnavali nekatera najbolj aktualna vprašanja v sedanjem obdobju, ki pa so dolgoročnega pomena za naš nadaljnji razvoj.

V skoraj dvanajsturnem delu konference je bil prvi del posvečen planiranju, povezovanju v smislu zakona o združenem delu in položaju nekaterih panog, ki so v zadnjem petletnem obdobju poslovale v slabih ekonomskih pogojih in bile v neenakopravnem položaju. Med njimi je tudi slovenska kemična industrija, v katero spada tudi gumarstvo. Vzroki za tako stanje so razen nepovezovanja in zato tudi neusklajenega planiranja, tudi sistemski ukrepi, ki niso bili dovolj dodelani, tako da so ekonomski prizadeli tako dobre kot slabe gospodarje.

V drugem delu je tekla razprava o demokratizaciji in kolektivnem vodstvu. Pri tem ne gre za daljši ali krajši mandat voljenih funkcionarjev, temveč za vsebinske spremembe. Aktivno naj bi bilo v družbenopolitično delo vključenih čimveč usposobljenih delavcev, za kolektivno delo, tako kot pove že naziv sam, pa morajo odgovarjati vsi člani organa in so tudi odgovorni za uresničevanje dogovorjenih nalog.

P. Bogataj

Tudi v Savi posvečamo veliko naših razprav boljšemu gospodarjenju, planiranju, uresničevanju zakona o združenem delu ...

DELAVCI IN NAČRTOVANJE

Podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miran Potrč in član sekretariata predsedstva republiškega sveta ZSS Emil Šuštar sta pred 1. konferenco te najbolj množične družbenopolitične organizacije delavskega razreda sprejela novinarje iz združenega dela. Pogovor je stekel o uveljavljanju vloge in odgovornosti delavcev v sistemu samoupravnega družbenega planiranja, ki je skupaj z razvijanjem demokratizacije in krepitvijo kolektivnega dela ter odgovornosti osrednja tema konference.

V pogovoru z novinarji-uredniki Ido Rebolj – Ljubljanska banka, Katjo Štimac – Krka, Srečkom Logarjem – Informacije Elkom in Borisem Hegedušem – Pomurka-Radgona je Miran Potrč poudaril, da je planiranje tisti temeljni kamen, s katerega je mogoče uveljavljati dohodkovne odnose, gospodarsko stabilizacijo, produktivno zaposlovanje, razvoj družbenih dejavnosti (izobraževanje, zdravstvo, stanovanja itd.) in povezano s tem življenjski standard delavcev, bodisi ko gre za njegove osebne ali družbeni vidik. To spoznanje izvira iz prakse – ko govorimo o stanovanjski izgradnji, o delitvi po delu, o izobraževanju – vselej je načrt prisoten kot izhodišče. Od tod pomembnost tega, ali delavci držijo vajeti planiranja v svojih rokah. Zato je Zveza sindikatov Slovenije odgovorna, da usposablja, zagotavlja pogoje in opozarja na pravice delavcev pri planiranju. Sindikalni aktivisti imajo obilico nalog ob pripravljanju in uresničevanju planov. Zato je tudi bržkone pravilna odločitev Zveze sindikatov Slovenije, da, izhajajoč iz javne razprave, opozori, katerim sestavinam planiranja velja nameniti še posebno skrb. Ugotavljanju šibkih točk v planiranju je Zveza sindikatov Slovenije namenila veliko truda. Šibkosti so se pokazale tudi ob obravnavanju periodičnih obračunov in zaključnih računov, ki je sestavni del planiranja. Analize razmer na vseh ravneh, predvsem pa v občinah, naj bi pomagale usmeriti akcijo sindikata v odpravljanje najslabših in hkrati najboljčutljivejših točk v sistemu planiranja.

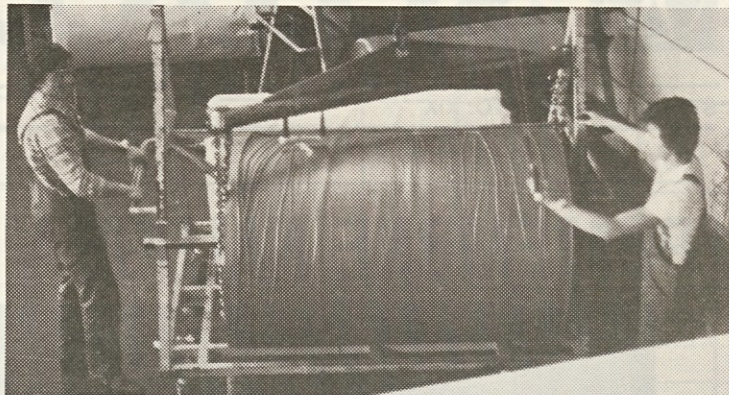
TEKMA S ČASOM

Vprašanje: Kako bi vzbudili več zanimanja delavcev za gospodarjenje, katerega vidik je tudi planiranje? Delavec bi moral sleherni dan vedeti za poslovanje. Naš cilj ni samo potrjevati, ampak tudi sooblikovati. Vsak delavec bi rad videl svoj jutri. Toda zaradi zamujanja informacij delavčeva aktivnost izgublja na pomembnosti. Strokovnjaki za pripravo planskih dokumentov (po eden ali dva v organizaciji združenega dela) zamudijo vse postavljene roke, tako da delavci na vrat na nos potrjujemo, ker smo pač v dirki s časom. Ni redkost, da dobimo podatke prej od SDK kot od tistih, ki jih pripravljajo v OZD – kar obremenjuje tudi učinkovitost osnovnih organizacij zveze sindikatov. Na to se navezuje tudi vloga sindikalnih skupin.

Odgovor: Priprava planov je enkratna priložnost za ponovno ureditev vloge osnovnih organizacij zveze sindikatov, saj bi se prek njih mogel in moral delavski svet zagotoviti sprotne preverjanje in ugotavljanje odgovornosti tistih, ki svoje obveznosti niso opravili. To bi bilo zelo veliko! Hkrati pa ugotavljamo, da je pomen osnovnih organizacij ZS zlasti v tozidih premajhen zaradi ne dovolj dobre usposobljenosti sindikalnih kadrov za postopke planiranja, posledica tega pa je, da teže ugotavljajo odgovornost. Občutek pa imamo, da bi vsaj nekateri naši aktivisti precej bolje obvladali tudi to področje svojega dela, če bi vestneje proučili gradiva, ki jih dobivajo tudi od organov republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Zmotno je tudi mnenje, ki pa je žal, prisotno, da je pripravljanje planskih dokumentov zgolj stvar enega ali dveh planerjev. To je namreč tudi stvar vseh strokovnih služb.

Glede zaključnih računov: resnično je akcija obravnavanja lanskih rezultatov izvenela kot enkratna akcija kljub našemu izrecnemu poudarjanju, da gre za stalno aktivnost. Pa vendarle, čeprav akcija ni bila povsod dovolj temeljita, je vendarle korak naprej v zavesti delavcev. Ob letošnjem devetmesečnem periodičnem obračunu in zaključnem računu smo izrecno opozorili tudi na nekatere roke. Zato bomo prosili osnovne organizacije

ZS za njihova poročila o razpravah, da bi dobili temeljitejši vpogled vanje.

Nadalje pričakujemo, da bi bile osnovne organizacije ZS zlasti prek izvršnih odborov v nenehnem stiku z delavci in njihovimi perečimi vprašanji (nagrajevanje, prevoz itd.), ki naj jih bodoči plan skuša razreševati. Osnovna organizacija ZS ima vso pravico zahtevati temeljito gospodarjenje v tozdu, razreševati pa bi morali vsaj tri skupine vprašanj:

- kako in kaj (lahko) izdelamo doma,
- odnosi (in motnje) pri sodelovanju z drugimi,
- kakšne želje imamo (npr. glede družbenega standarda).

Odgovore na ta vprašanja je možno zahtevati od strokovnih služb in na tej podlagi v srednjeročnem planu zahtevati ukrepe. Iz projekcij prihodnjega razvoja lahko osnovna organizacija ZS odgovori, ali plan ustreza zahtevam. To je nekaj tiste podlage, da se bodo delavci lahko opredeljevali. Ali pa povezuje med ambicijo in ceno – koliko nas bo uresničitev ambicije (npr. investicije) stala, koliko bomo morali vanjo vložiti, čemu se bomo morali zaradi nje odpovedati. S takšnim načinom dela bi osnovne organizacije uspele delavce ogreti za odločanje. Nezadovoljstvo požene, če imamo veliko možnosti formalnega in malo možnosti realnega odločanja (veliko sklepov se malo uresničuje), tu gre za povezavo med prispevkom na delovnem mestu in visokimi željami zadovoljevanja potreb.

Sindikalna skupina na enem sestanku ne more storiti veliko, pač pa je njen učinek lahko opazen, če dela stalno, če prispeva k jasnejšim usmeritvam tudi vsebine planiranja, skupnih interesov. Ni nujno, da sta dolgoročen in trenuten interes v nasprotju (domače surovine, nova tehnologija).

IZMIKANJE DOGOVORU

Vprašanje: V nekaterih panogah, npr. v agroživilstvu, je verjetno težko vnesti dohodek v plane, če pa dohodka iz vrste razlogov ni...

Odgovor: Del rešitve je zagotovo v razvijanju dohodkovnih odnosov, temeljiteje je treba pretresti produktivnost, zahtevati trajnejše pogoje pridobivanja dohodka, dogovoriti bi se morali o delitvi programa z deljenim rizikom in še marsikaj. Vendar, pripravljenost za dohodkovno povezovanje nam težko steče. Že v regiji, kaj šele v republiki, se izogibamo temu, da bi se vsedli za isto mizo in se pogovorili o skupnem programu, odnosih, skratka, o povezavi.

KJE JE GLAS ZBORA UPORABNIKOV?

Vprašanje: Kaj lahko storimo, da bi pravočasno zvedeli za programe samoupravnih interesnih skupnosti?

Odgovor: Za srednjeročno obdobje bi morali imeti načrte tozvd in samoupravnih interesnih skupnosti hkrati, da bi jih, po sprejetju, glede na zahteve okoliščin, le korigirali. To hkratnost premalo zahtevajo tudi delavci v tozidih! Zakaj zbori uporabnikov tega ne zahtevajo?

DANAŠNJA INFORMACIJA ZA JUTRI

Vprašanje: Planiranje za naslednje leto otežujejo tudi nejasni pogoji uvoza v prihodnjem letu. Ali bi bilo tu možno kaj storiti?

Odgovor: Pogoji pridobivanja dohodka, tudi z uvozom, se sprejemajo vsako leto in se med letom glede na rezultate korigirajo. Niso dovolj le želje in pravice organizacij združenega dela do uvoza, ampak tudi pot do tega z izvozom – ustvarjanjem deviznih sredstev. Izvozna usmeritev se bo morala bolj vsidri v zavest tozda. Problematična je tudi pridobitev uvozne pravice na nekaj let starih podatkih. Težav pa je še kopica. Poglejte, na primer, v konkretnih okoljih, kako so bili sprejeti programi o delitvi po delu, ki jih je pripravil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Gre za doslednost pri uresničevanju tistega, kar smo se dogovorili. Tudi informacija je med tistimi motorji, ki naj peljejo v jutrišnji dan.

PRESTRUKTURIRANJE SLOVENSKE KEMIČNE INDUSTRIJE ZA ZAGOTAVLJANJE SUROVINSKE OSNOVE

NEKAJ MISLI
IZ PRISPEVKA
PRESEDNIKA
REPUBLIŠKEGA ODBORA
SINDIKATA DELAVCEV
KEMIČNE IN
NEKOVINSKE
INDUSTRIJE SLOVENIJE,
TOVARIŠA FRANCA
RIBIČA

Vemo, da je kemična industrija ena najbolj dinamičnih panog sodobnega industrijskega gospodarstva in da se v svetu razvija po stopnji, ki je za 2/3 višja od rasti nacionalnih gospodarstev v celoti in da skozi razvitost kemične industrije ocenjujemo razvitost posameznih narodnih gospodarstev. Če pa skozi te ugotovitve pogledamo slovensko kemično industrijo, pa ugotavljamo, da sta rast in njen delež v zadnjih letih v nazadovanju. To nazadovanje kažejo nekateri podatki iz leta 1978 kot delež kemije v deležu industrije in rudarstva po ustvarjenem dohodku, ki je bil 9,5 odstotkov in po ustvarjenem čistem dohodku, ki je bil 7,9 odstotkov. Med 21. industrijskimi panogami je slovenska kemična industrija na petem mestu. Prav tako pa ugotavljamo, da je potrošnja kemičnih proizvodov naraščala hitreje kot pa so bile možnosti kemične industrije. Od uvoza vseh kemičnih proizvodov, je 40 odstotkov namenjeno direktno ostalemu gospodarstvu. Slovenska kemična industrija v preteklosti ni razpolagala z osnovnimi surovinami, zaradi česar se je izrazito vezala na uvoz surovin. Tako smo tudi v tem obdobju obdržali strukturno neskladje med bazno in predelovalno kemično industrijo, kar bo imelo tudi za nadaljnji razvoj trajnejše posledice, v kolikor tega neskladja ne bomo hitreje in bolj smelo odpravljali. Istočasno ugotavljamo, da je kemična industrija v naši republiki razdrobljena, da ni zadovoljivo dohodkovno povezana, da usklajevanje razvojne politike in dogovarjanje teče prepočasi, da je neučinkovito in da je tudi pripravljenost premajhna, da nihče noče iti v kakršenkoli riziko, da pa nam

manjka tudi dobrih strokovnih rešitev. Bolje, v panogi imamo premalo dodelanih programov nadaljnjega razvoja, ki bi videli čez ograjo lastne OZD, občine in regije v republiko ter tudi širše v jugoslovanski prostor. Takšni so bili tudi realizirani projekti v sedanjem srednjeročnem obdobju, razen nekaterih častnih izjem (Iplas, INA-Nafta Lendava, Belinka, proizvodnja avtopnevmatike v Savi). Celo vrsto pa je bilo drobnih projektov, ki pa za bodočnost ne dajejo dobre ekonomske osnove, manjka pa nam več smelosti in ambicij.

Nepovezanost panoge, nespoštovanje dogovorov in samoupravnih sporazumov, skratka, v veliki meri neuresničeni cilji v SOZD in v poslovnih skupnostih so žal tudi rezultat lokalizmov, drobnjarskega in podjetniškega obnašanja, prilaščanja dohodka v ožjih okvirih kot da ni družbena kategorija, slabo planiranje, ki je bilo nerealno, neusklajeno in ne daje čvrstih osnov delavcem, da bi v planih videli svojo perspektivo in jih tudi uresničevali.

Zaradi nekaterih že podanih ugotovitev, zaradi ekonomske nuje slovenskega gospodarstva, zaradi neuresničenih ciljev SOZD, ki so bili v glavnem regijsko, ožje orientirani, menim, da je potrebno vse sile v naši republiko usmeriti v ustrezno povezovanje in združevanje vse kemične industrije in da bodo morali pri tem odigrati poleg delavcev v kemični industriji, svojo vlogo tudi Gospodarske zbornice Slovenije, sekretariat za industrijo in vsi tisti, ki so za to odgovorni po posameznih področjih.

Poleg nekaterih administrativnih ukrepov, ki kratkoročno zarezujejo v samoupravno življenje in so mnogokrat premalo naštudirani in neekonomski in se kljub demokratski naravnosti naše družbe še preveč bohoti odtujena oblast, ki je daleč od delovnega človeka, bo nujno zagotavljati v naši vsakodnevni politični bitki večjo odgovornost in disciplino na vseh nivojih.

Od kar pomnim, govorimo o strukturnih neskladjih v gospodarstvu, ko pa stvari pogledamo konkretno, vidimo, da smo premalo dosledno uresničevali tisto, kar smo si zastavljali kot kratkoročno ali pa tudi bolj dolgoročne cilje, čeprav vemo, da smo mnogo storili. Da je stanje v bazni industriji Slovenije takšno in da je tudi miselnost iz preteklega obdobja težko menjati, moramo vzroke prav gotovo iskati tudi v liberalističnih tendencah v ne tako dolgi preteklosti, s katerimi smo seveda kasneje obračunali, negativne dediščine pa se ne moremo tako hitro otresti. Danes je premalo, da razmišljamo in postavljamo temelje samo za naslednje srednjeročno obdobje, temveč moramo za bazno kemijo in sploh za bazno industrijo imeti tudi dolgoročno nacionalno usme-

ritev, saj so kapitalne investicije zelo drage in terjajo tudi specifične prostorske in ekološke rešitve, ki jih ni mogoče menjavati na kratek rok.

Čeprav se stanje izboljšuje, bi po mnenju naših gospodarstvenikov moral biti odnos obrnjen v korist bazne kemije. Predelovalna kemična industrija bo morala sama sovlagati v bazno kemijo, če si bo hotela zagotoviti svoj nadaljnji obstoj.

Če bomo hoteli realizirati cilje, ki si jih zastavljamo za naslednje srednjeročno obdobje, se bomo morali zelo realno opredeliti do prednostnih panog s točno razdelano strukturo vlaganj in k temu lahko bistveno prispeva samo združena kemična industrija, kar pa bi moral tudi biti življenjski imperativ slovenske družbe.

TEMELJNI KAMEN

S skromno slovesnostjo so v Savskem logu v ponedeljek, 26. novembra, položili temeljni kamen za večnamensko dvorano v Kranju. Samo dejanje ni kdove kako pomembno, saj veliko gradimo, mnogo bolj pomembno je to, da bomo pričeli graditi velik družbeni objekt, za katerega se je samoupravno sporazumela večina zaposlenih v kranjski občini. Zanj združuje sredstva 77 odstotkov vseh zaposlenih.

O uporabnosti in pomenu tega objekta smo sicer pisali že ob sprejemu samoupravnega sporazuma, vendar ne bo odveč, če zapišemo nekaj osnovnih podatkov, ki smo jih slišali ob polaganju temeljnega kamna.

Dejstvo je, da v Kranju po dograditvi stadiona nismo zgradili nbenega večjega športnega objekta, čeravno se je športna dejavnost v naši občini močno razvila. Prav tako smo že vrsto let zelo pogrešali ustrezne prostore za različne proslave, kulturne prireditve in podobno. Vsemu temu bo namenjena večnamenska dvorana, ki so jo pričeli graditi te dni.

Na slovesnosti so poudarili, da je program tak, da bodo prostori resnično dobro izkoriščeni, pa tudi dobro vzdrževani. Povedali so tudi, da bodo številni kranjski ljubitelji drsanja preizkusili svoje veščine na novem drsališču v večnamenski dvorani že prihodnje leto.

V. D.

DOSEDANJE IZKUŠNJE – DOBRA OSNOVA ZA SREDNJEROČNO PLANIRANJE

Tudi na seji strokovnega sveta sozda Sava, ki je bila v četrtek, 21. novembra, so posvetili največ pozornosti dosedanjemu sodelovanju in nadaljnjim načrtom.

Poslovanje sozda Sava v devetih mesecih 1979

Devetmesečni rezultati poslovanja niso najbolj ugodni. Vzrok tem so predvsem veliki stroški za nakup surovin, na slabše rezultate pa so vplivali tudi dopusti v poletnih mesecih.

Celotni prihodek sozda Sava v devetih mesecih je 2.662 milijonov dinarjev kar je za 23,5 odstotka več kot v enakem obdobju lani.

Doseženi dohodek – Članice sozda so v tričetrtletju ustvarile 831 milijonov dinarjev dohodka, kar je 24,2 odstotka več kot v enakem obdobju lani. Najbolj je porasel dohodek v delovnih organizacijah Vulkan in Sava, v ostalih delovnih organizacijah pa je nižji od povprečja sozda.

Čisti dohodek – v devetih mesecih znaša 629 milijonov dinarjev in je za 26,1 odstotkov večji kot v enakem lanskem obdobju.

Ekonomičnost – Pri tem najbolj izstopa v delovni organizaciji Vulkan Niš, kjer so na vsakih 1000 din materialnih stroškov z amortizacijo ustvarili 72 din dohodka. V ostalih delovnih organizacijah se giblje med 40 in 51 din dohodka na vsakih 1000 dinarjev porabljenih sredstev.

Storilnost

Poprečna storilnost oziroma ustvarjeni družbeni proizvod na zaposlenega v sozdu Sava je v devetih mesecih znašala

1.49.633 dinarjev in je v primerjavi z enakim obdobjem lani večja za 21,2 odstotka. Nad povprečjem sta delovna organizacija Sava s 170 tisoč din in 153 tisoč din družbenega proizvoda na zaposlenega.

Čisti dohodek za sklade

Sozda Sava je od januarja do septembra ustvaril 26 milijonov din za sklade, kar je en odstotek vrednosti celotne realizacije. V primerjavi s prvim polletjem se je znižal za polovico, kar kaže na kritično slabšanje rezultatov poslovanja. Po dobrih rezultatih tu izstopa delovna organizacija Totra, ki je delež čistega dohodka za sklade v primerjavi z lanskim enakim obdobjem celo povečala.

Dosedanje izkušnje

Predlog smernic, ki so ga obravnavali na strokovnem svetu, temelji na dosedanjih izkušnjah. Dosegli smo nekaj dobrih rezultatov zlasti pri tem, da je delovna skupnost sorazmerno majhna in je njena prvenstvena vloga povezovalna, usklajevalna in uresničevalna skupnih nalog na osnovi medsebojnega sodelovanja delovnih organizacij. Precej uspehov je bilo doseženih tudi pri delitvi proizvodnega programa, vendar je tu še veliko dela v prihodnjem obdobju. Primer uspešnega poslovnega tehničnega sodelovanja v sozdu je gradnja poljedelske pnevmatike v Rumi, prenos tehnologije antistatičnih in negorljivih transportnih trakov ter cevi na jeklenih jedrih in realizacija projekta proizvodnje regenerata v Rumi. Vendar gre tu predvsem za povezovanje delovne organi-

zacije sava z drugimi članicami sozda, medtem ko aktivnejše sodelovanje med ostalimi članicami še ni zaživel.

Predlog smernic srednjeročnega plana razvoja

Pozitivne izkušnje pa tudi pomanjkljivosti so trdna osnova predloga srednjeročnega plana razvoja. V obdobju 1981–85 bo potrebno največ pozornosti posvetiti naslednjim področjem:

1. Delovna skupnost na nivoju sozda Sava se vse bolj specializira za izvrševanje nalog s področja usklajevanja interesov koordinacije in planiranja nalog s področja medsebojnega sodelovanja delovnih organizacij v okviru sozda. Svojo dejavnost bo v bodoče morala še bolj razširiti na področja medsebojnega sodelovanja celotne jugoslovanske gumarske industrije v grupaciji, organizaciji povezovanja in sodelovanja sozda Sava z delovnimi organizacijami, ki bodo potencialni bodoči proizvajalci surovin za potrebe gumarske industrije (kavčuk, saje, kemikalije, jekleni kord, itd.). Številčno se delovna skupnost ne sme bistveno povečevali, obdržali bi tudi dosedanje metodologije ugotavljanja in pokrivanja stroškov delovne skupnosti.

2. Na nivoju sozda načeloma ne bomo združevali sredstev za posamezne projekte, razen eventualnega združevanja sredstev DO Sava-Commerce za projekte v posameznih delovnih organizacijah, temveč bomo združevanje sredstev usmerili v izgradnjo surovinskih kapacitet v Jugoslaviji. S takšno usmeritvijo združevanja sredstev bomo bistveno pripomogli k odpravljanju sedanjih težav pri zagotavljanju deviznih pravic oziroma uvoza surovin, strojev in opreme.

3. Še naprej bomo razvijali sodelovanje delovnih organizacij v medsebojnem tehničnem poslovnem sodelovanju na podlagi posameznih sporazumov.

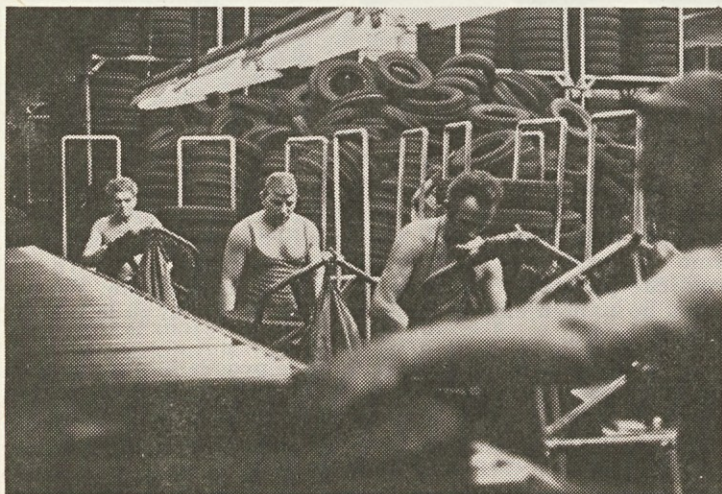
4. DO Sava-Commerce moramo intenzivno razvijati, po-

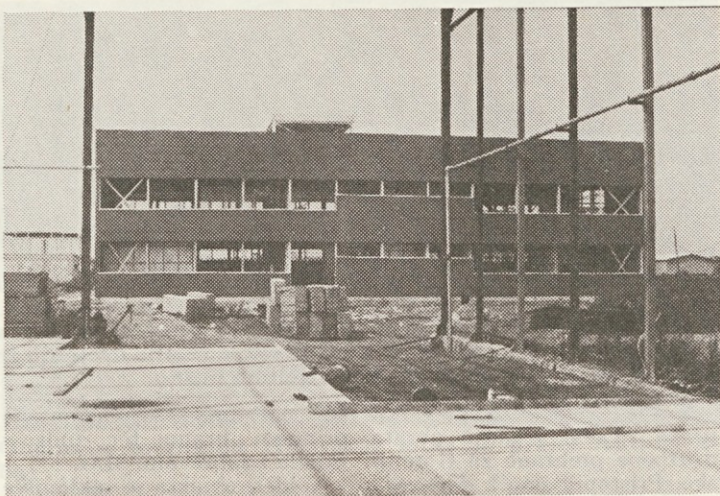
sebnost se mora Sava-Commerce usposobiti za področno prodajo po vseh delih Jugoslavije. Delovne organizacije bi sodelovale pri združevanju sredstev za nova skladišča, prodajna mesta, predstavništva, itd. Doseči moramo, da bo delovna organizacija Sava-Commerce čim bolj enotna, čim bolj integralno povezana, intenzivno pa moramo urejati medsebojne odnose s proizvodnimi delovnimi organizacijami v planiranju poslovanja, ugotavljanju vzrokov za slabo prodajo, načrtovanju in pokrivanju stroškov na osnovi svobodne menjave dela, oziroma dohodkovnih odnosov. V največji meri vezati nagrajevanje sodelavcev v Sava-Commerce na poslovni uspeh tozda, za katerega delajo.

5. Na nivoju sozda Sava moramo zgraditi enoten informacijski sistem z računalnikom in terminali visokih zmogljivosti. Kakšna bo samoupravna organiziranost celotnega sistema, zavisi predvsem od obsega del za potrebe posameznih delovnih organizacij, doseči pa moramo enotno metodologijo dela in povezanost vseh sodelavcev, ki bodo opravljali dela in naloge na informacijskem sistemu.

6. Kljub temu, da zaradi regionalne organiziranosti sozda Sava ni možna preskrba deviznih sredstev preko ene republike, pa lahko zagotovimo enoten uvoz surovin in reprodukcijskega materiala preko enega mesta. Trenutno največ uvoznih poslov za potrebe delovnih organizacij sozda Sava izvršuje nabavni sektor DO Sava. Delovne organizacije v okviru sozda Sava bi se lahko sporazumele, da v bodoče vse uvozne posle za njihove potrebe izvrši na osnovi pravočasnega planiranja nabavni sektor DO Sava.

7. Z aktiviranjem kapacitet poljedelske pnevmatike v IG Ruma, V. faze v tozdu TAP in rekonstrukcije proizvodnje tozda Velopnevmatika v DO Sava in z razvojem obnavljanja plaščev po hladnem po-

stopku v DO KTM, DO IG Ruma in DO Vulkan, bo več kot 60 % proizvodnje sozda Sava s področja pnevmatike. Na osnovi že doslej doseženih dobrih odnosov (priprava zmesi, polizdelkov, poslovno-tehnično sodelovanje, itd.), so dane vse možnosti za intenzivno povezovanje tozdrov proizvajalcev pnevmatike na vseh področjih poslovanja, predvsem pa v tehnološkem razvoju pnevmatike, enotnem sistemu kontrole kvalitete, itd. V okviru sozda Sava bo potrebno ustanoviti skupnost tozdrov proizvajalcev pnevmatike tako, da bi dosegli še bolj poglobljeno sodelovanje.

8. Specializaciji proizvodnje oziroma proizvodnih programov moramo nameniti znatno večjo pozornost kot v sedanjem obdobju. Dogovoriti se moramo za realizacijo posameznih razvojnih projektov za tisto vrsto proizvodnje, kjer se že doslej delno prekrivajo in bi lahko v samem sozdu Sava povzročila neusklajenost plasmaja na domačem trgu. Izdelati moramo metodologijo ugotavljanja prednosti realizacije posameznih projektov v določenih delovnih organizacijah. Predlagane smernice moramo dopolniti s temeljnimi usmeritvami srednjeročnega razvoja sozda Sava in za

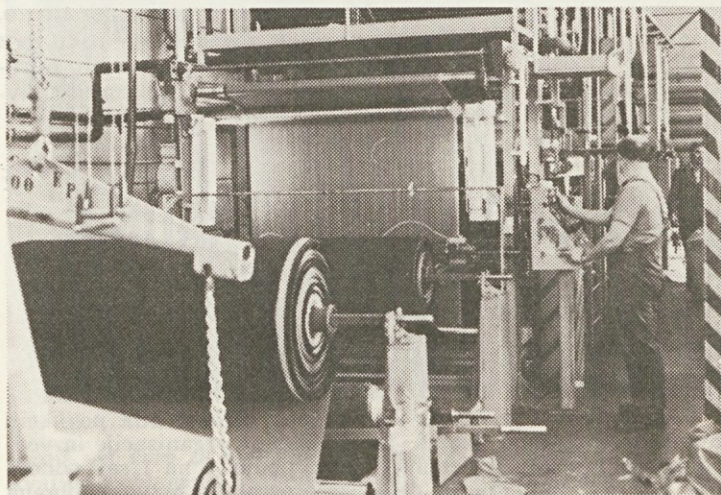
izdelavo te naloge zadolžiti komisijo za planiranje, usklajevanje nabave, proizvodnje in tehnologije v sozdu Sava. Delo komisije se mora nadaljevati vse do priprave dokončnega srednjeročnega programa sozda Sava.

Smernice razvoja sozda Sava so pripravljene na osnovi dosedanjih izkušenj in že začelih akcij, zato niso nekaj nerealnega, temveč so v smernicah izražene potrebe vseh delovnih organizacij, združenih v sozdu Sava. Dosedanja praksa je pokazala, da smo vse naloge, ki jih je bilo potrebno izvršiti na ravni sozda, uspešno zaključili samo ob aktivnem sodelovanju vseh članic sozda Sava, posebno pa strokovnih služb DO Sava. Tudi smernice bodočega razvoja sozda Sava so takšne, da bodo vse naloge, ki se bodo izvajale v tej smeri, znatno pripomogle k razvoju posameznih članic, oziroma k izboljšanju poslovanja in povečanju dohodka v vseh delovnih organizacijah. Sozda Sava mora vse bolj postajati mesto dogovarjanja, sporazumevanja in načrtovanja nalog skupnega pomena za vse članice, kar pa seveda zahteva tudi aktivno vključevanje vseh članic sozda Sava.

Franc Sušnik, dipl. ing.

POMEMBNA NALOGA VSEH ČLANIC SESTAVLJENE ORGANIZACIJE: VEČJA AKTIVNOST

Dan pred sejo strokovnega sveta sozda Sava so se sešli predstavniki družbenopolitičnih organizacij vseh članic. Na sestanku so spregovorili o odnosih med posameznimi članicami in aktivnosti družbenopolitičnih organizacij. Posebej so spregovorili o delovnih organizacijah Totra in KTM, za katere so menili, da se nista dovolj vključevali v delo. Predstavniki obeh delovnih organizacij so zagotovili, da bodo v prihodnje temu posvečali mnogo več pozornosti in da si bodo prizadevali bolj aktivno in tesneje sodelovati z ostalimi članicami. Na seji so poudarili, da sodelovanje ne more temeljiti le na kratkoročnih ciljih, temveč na skupni dolgoročni usmeritvi.

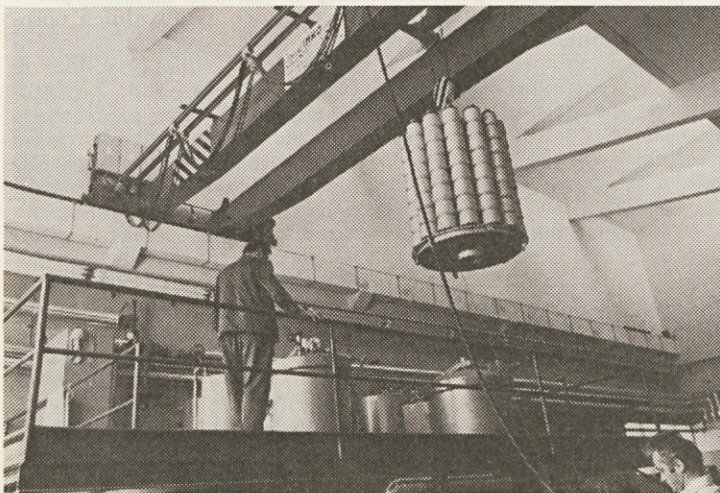
Predstavniki družbenopolitičnih organizacij so se zavzeli tudi za takojšnjo razrešitev med delovnima organizacijama Vulkan in Sava Commerce v Nišu.

Ko so obravnavali predlog smernic srednjeročnega programa razvoja sestavljene organizacije, so predlagali, da naj bo dopolnjen z analizo dosedanjega dela, saj bo tako lažje opredeliti dolgoročne skupne interese. Čas, ki je bil potreben za medsebojno spoznavanje članic je za nami, naslednje srednjeročno obdobje pa mora pokazati boljše rezultate skupnih naporov.

Okrepiti bo treba tudi delo samoupravnih organov in izboljšati medsebojno obveščanje.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij so si bili edini, da so sestanki politične koordinacije koristni in da bi morali biti večkrat na leto. Na njih se bodo pogovorili o problematiki, ki izhaja iz skupnega sodelovanja, izmenjali izkušnje in obravnavali vsa ostala pereča vprašanja.

Vera Drašak

DELAVSKA RESTAVRACIJA BO

To danes lahko trdimo z gotovostjo, saj je investicijski program zaključen, o njem bo v tem mesecu stekla razširjena razprava posebne komisije za ogled projekta, nadaljevala pa se bo tudi na sejah samoupravnih organov.

V izdelavi je tudi gradbeni projekt, sama gradnja pa naj bi se po rokovniku oziroma terminskem planu izgradnje začela v mesecu marcu leta 1980. Če bo vse teklo po omenjenem programu, bomo spomladi leta 1981 že pripravili vso hrano v novi delavski restavraciji.

Z uresničitvijo te investicije pa bomo izboljšali predvsem delovne pogoje delavcem v novi delavski restavraciji, saj bodo povečani prostori, zvečale se bodo zmogljivosti naprav, uvedena bo modernejša tehnologija dela. Izboljšali bomo prehrano delavcev v Savi, omogočili bomo prehranjevanje z več obroki, saj bodo v novi delavski restavraciji pripravljali zajtrk, kosilo in večerjo.

Vse to pa so stvari, na katere smo čakali sicer dolgo, vendar upamo, da bo tokrat ta načrt uresničen v roku in z vsebino, ki smo jo načrtovali. Vse to pa se bo močno odražalo v zdravstveni preventivi in seveda tudi pri produktivnosti in zadovoljstvu nas vseh.

L. M.

INFORMACIJA O IZGRADNJI OBRATA DRUŽBENE PREHRANE V »SAVI« KRAJ

Reševanje problematike družbene prehrane izhaja iz skupnega interesa za izboljšanje pogojev življenja in dela vseh delovnih ljudi ter občanov in iz spoznanja o tesni povezanosti med produktivnostjo in motiviranostjo delovnega človeka ter elementi standarda.

Zahteve po pravilni in zdravi prehrani izvirajo iz fizioloških potreb in ob pravilnem zadovoljevanju vplivajo na zdravstveno stanje delavcev, na stroške, ki izhajajo iz bolezenskih izostankov, ter na produktivnost.

Tudi vse večja zaposlenost prebivalstva in ob tem velik delež zaposlenih žena, nam narekujejo organizirati celodnevno prehrano poleg nujnega in kvalitetnega toplega obroka.

V delovni organizaciji Sava je organizirana priprava toplega obroka, vendar le s skrajnimi naporji zaposlenih v sedanjosti delavski restavraciji še zmoremo zadovoljiti potrebe. Rast podjetja je bila zelo intenzivna, temu pa povečava kapacitet obrata ni sledila.

Dosedanja priprava toplih obrokov poteka v skrajno težkih pogojih. Dnevno se pripravi preko 4200 obrokov v zastarih prostorih in na napravah, ki so bile namenjene za kapaciteto 1000 obrokov. Zato v zadnjih letih tečejo intenzivne priprave za izgradnjo novih kapacitet.

Leta 1975 je bila po akciji sindikalne organizacije in vodstva podjetja na 1. seji odbora za program in razvoj odobrena projektna naloga za izdelavo takega obrata. V okviru gospodarskega načrta za leto 1975 so bila na zborih delavcev odobrena potrebna sredstva za izdelavo potrebne dokumentacije, sklepi so bili verificirani na 5. seji DS DO 15. 7. 1975, dodatna sredstva pa 23. decembra 1975.

Pri pripravah za izdelavo projektov in izboru ustrezne tehnologije je sodeloval tudi Centralni zavod za napredek gospodinjstva s svojo študijo.

Pri pripravah na novogradnjo je bila vsakozi prisotna naša želja po povezovanju z drugimi delovnimi organizacijami za event. skupen nastop pri izgradnji takega obrata. Organizirani so bili razgovori, vendar brez uspeha. Delovne organizacije so bodisi že imele urejeno prehrano med delom, bodisi so jo že načrtovale kot svojo zaključeno celoto.

Med tem časom je HP Ljubljana začel s pripravami na gradnjo tovarne hrane v Ljubljani, zato smo imeli razgovore tudi z njimi. Na osnovi teh smo 1978. leta spremenili projektno nalogo v smislu vključevanja v splošni koncept družbene prehrane v Sloveniji. Ta sprememba projektne naloge je bila potrjena na delavskih svetih tozdv. junija 1978. leta.

Nova restavracija bo prispevala tudi k počutju zaposlenih, saj bodo nekatera delilna mesta hrane opuščena, tole v Umetnem usnju pa bo ostalo, saj je eno od boljše urejenih in čistih prostorov, v katerih danes delimo hrano.

Vključili smo se tudi v priprave za ev. gradnjo obrata družbene prehrane za Gorenjsko. Pristopili smo k dogovoru za izdelavo študije, katere nosilec sta bila KŽK in Živila Kranj, vendar študija ni bila realizirana.

Vse to je narekovalo, da je bila sprejeta izgradnja obrata družbene prehrane tudi v »Resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana občine Kranj 1976–1980, v letu 1979« v II. poglavju »Razvojne naloge za leto 1979« in v gospodarskem načrtu »Save« za leto 1979, ko naj bi pričeli z gradnjo.

Delavska restavracija bo zgrajena tako, da bo potrebna oprema za kuhinjo instalirana za kapacitete, potrebne do leta 1985. Do leta 1985 predvidevamo pripravo 4500 toplih obrokov, 300 zajtrkov, 1000 kosil in 800 večerij po sodobni tehnologiji, kar bo omogočalo zdravo in raznovrstno prehrano vsem, ki bodo to želeli. S tem bomo izboljšali življenjske razmere delavcem kot tudi zdravstveno stanje, saj sedaj veliko število delavcev nima možnosti za redno prehrano in jim topla malica večkrat pomeni edini kvaliteten obrok.

Pripominjamo, da bomo imeli po aktiviranju samskega doma na Planini skupnih kapacitet za samce okrog 500, poelg ostalih, ki stanujejo privatno, ter da je od 4200 zaposlenih približno 1/3 žena.

Objekt delavske restavracije je predviden na vzhodni strani tovarniškega kompleksa ob bodočem glavnem vhodu, kjer je predvideno parkirišče za avtobuse in osebne avtomobile (je že v izdelavi). Stavba je enonadstropna. Dostop v delavsko restavracijo je v pritličju, kjer je hala z bifejem za prodajo hladnih jedil, brezalkoholnih pijač, kave itd. V tem delu stavbe so garderobe in sanitarije, pisarne DR, prostori družbenopolitičnih organizacij, večja konferenčna soba za seje DS tozdv, DO in konference DPO, razne ekskurzije itd. ter manjša gostinska soba. Halo bo možno uporabiti tudi za stalne ali občasne razstave. Preostali prostori v pritličju z vhodom z druge strani pa so predvideni za prevzem in skladiščenje in grobo pripravo hrane. Skladišča

so potrebna za nemoteno pripravo hrane ter tudi v skladu z zahtevami SLO.

V kleti objekta je zaklonišče za 200 oseb, ki je dvonamensko in se v mirnem času uporablja za shrambo stvari, ki se redkeje uporabljajo (rezervni deli naprav, rezervna posoda, pribor itd.).

V nadstropju objekta, z dostopom iz hale po stopnicah je jedilnica s 600 sedeži. Namenjena je poleg prehranjevanju tudi raznim proslavam, zborovanjem in podobnem, za kar danes naša delovna organizacija nima nobenega ustreznega prostora in mora vedno najemati dvorane po raznih hotelih ali v Delavsem domu, ki pa je že premajhen za tako velik kolektiv.

Termična kuhinja je v isti etaži z jedilnico na drugi strani izdajnega pulta. Termična kuhinja bo opremljena z aparati, ki omogočajo sodobno tehnologijo in direktno vključevanje v koncept razvoja družbene prehrane v Sloveniji. Žal takih aparatov ni na razpolago v SFRJ in je zato potreben uvoz s čimer se srečajo vsi, ki na novo opremljajo take obrate. Na domačem tržišču so na razpolago le kotli, prekucne ponve in podobna oprema, ki samo dopolnjujejo uvozno opremo. To potrjujejo tudi domači proizvajalci opreme, ki zato tesno sodelujejo z proizvajalci v tujini in skupno z njimi opremljajo obrate družbene prehrane v smislu dopolnjevanja osnovnih potrebnih aparatov za sodobno kuhanje. V tej etaži je še fina priprava hrane, odvoz hrane v razdelilnice, pomivalnica posode itd.

Delavska restavracija je nujno potrebna tudi za zagotovitev nemotene proizvodnje v neposredni vojni nevarnosti ter v vojni, saj spada naša DO med tiste OZD, ki so posebna družbenega pomena ne samo v občinskih okvirih, temveč na ravni republike.

Kolektiv »SAVE« Kranj vlaga velike napore v izgradnjo in modernizacijo proizvodnje, zato je nujno, da se tudi na področju družbenega standarda gre v korak s časom, saj so te zahteve delavcev že dolgo prisotne.

Judita Rakovec,
dipl. ing.

Občinska priznanja »Inovator leta« je prejel Anton Lebar...

OBČINSKA PRIZNANJA »INOVATOR LETA« TUDI V SAVO

Sreda, 5. december — Na skupni seji občinske raziskovalne skupnosti in zbora združenega dela so podelili letošnja priznanja inovatorjem v naši občini. Med sedmimi nagrajenci so bili tudi trije naši sodelavci, ki so se na področju inovacij posebno izkazali, saj so vsi trije dobili priznanja prve stopnje.

Priznanja »Inovator leta« so podelili tovarišu Antonu Lebarju, Matevžu Lutharju in Antonu Šmajdu.

V obrazložitvi je zapisano:

Tovarišu Antonu Lebarju, kvalificiranemu delavcu, vodi kalandra za jekleni kord v tovarni Sava za dva koristna predloga in sicer: **»Sprememba načina vodenja žic pri gumiranju žičnega korda«** in **»Sprememba skozniškega stavka na oknu gatra za jekleni kord«**.

Pri gumiranju žičnega korda so se pojavljale v njem razredčine. Poskusi so pokazali, da se ta napaka lahko odpravi s spremembo kota žice na delilnem valju. Po zamisli tov. Lebarja z namenom, da bi zmanjšali ta kot so napeljali žico nad uvajalnim valjem na mesto pod njim. Zaradi te spremembe je gumirani kord kvalitetnejši, odpadek pa se je zmanjšal. Dveletni prihranek znaša po oceni 58.000,00 din.

Tudi drugi koristni predlog se nanaša na delovanje kalandrske linije za gumiranje korda. Do sedaj je imel vsak gaterski voziček le po en skozniški stavek, zato ni bilo mogoče videti druge gostote, dokler se gumira kord. Po zamisli avtorja je sedaj vsak gaterski voziček opremljen s po dvema skozniškima stavkoma, s čimer je omogočeno neprekinjeno delo kalandrske linije za gumiranje korda. Odpravljen je mrtvi čas, streči stroju je enostavnejše, zmanjšan pa je tudi fizični napor. Dveletna gospodarska korist zaradi uporabe tega predloga je ocenjena na 56.000,00 din.

Tov. Lebar je sodeloval še pri izdelavi naslednjih koristnih predlogov:

Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo jeklenega korda,

... Matevž Luthar ...

Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic jeklenega korda in preprečevanje izpadanja žic iz delilnega valja,

Odprava gub na gumiranem jeklenem kordu,

Spajanje jeklenega korda pri kalandru ob menjavi različnih dimenzij in ob izteku navitkov.

Tov. Matevžu Lutharju, tehniku, delovodji na inženirskem delovnem mestu in tov. Antonu Šmajdu, visoko kvalificiranemu delavcu, glavnemu vzdrževalcu na tehničnem delovnem mestu za več skupinskih koristnih predlogov in sicer:

»Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo jeklenega korda:« Po tem predlogu se folija iz že potegnjene plošče jeklenega korda odvijte tako, da jo lahko še večkrat ponovno uporabimo. Ker je PVC ovojna folija uvožena, pomeni njena večkratna uporaba znaten devizni prihranek in predstavlja tudi določeno pridobitev pri varstvu okolja. Gospodarska korist pri dveletni uporabi predloga znaša 2.006.577,00 din.

»Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic jeklenega korda in preprečevanje izpadanja žic iz delilnega valja.« Z montažo grabelj in blažilca vibracij pri kalandrski liniji za gumiranje korda so predlagatelji dosegli, da žice mirneje tečejo. Pri oblaganju žice za tovrstne avtomobilске plašče tako ne pride več do skoka žice in utora delilnega valja, pri oblaganju žice za potniške avtomobilске plašče pa le občasno. Zato ostane vodi

... in Anton Šmajd

stroja več časa za kontrolo dela celotne kalandrske linije in za kvaliteto oblaganja jeklenega korda. Gospodarska korist za dveletno uporabo predloga znaša po oceni 70.000,00 din.

»Odprava gub na jeklenem gumiranem kordu.« Pri prvotni napeljavi gumene plošče pri gumiranju jeklenega korda so na spodnji strani tega korda nastajale gube, zlasti pri višjem pritisku oblagalnih valjev. Pri delu z nizkim pritiskom pa je bilo vtisnjenje gume slabo, zato je bil odpadek pri rezanju pasov gumiranega jeklenega korda precejšen. Na predlog avtorjev so montirali dodatni valj z zavoro in s tem spremenili vstopni kot gumene plošče v rego oblagalnega valja. S tem so dosegli enakomeren vlek plošč po vsej širini, vse prej navedene pomanjkljivosti pa so bile odpravljene; kvaliteta gotovega izdelka se je izboljšala, odpadek pa se je zmanjšal. Gospodarska korist pri dveletni uporabi predloga znaša po oceni 94.000,00 din.

Tov. Matevž Luthar je tudi soavtor predloga — **»Spajanje jeklenega korda pri kalandru za gumiranje ob menjavi različnih dimenzij in ob izteku navitkov.«** Po tem predlogu se je postopek uvajanja žic za gumiranje močno poenostavil in sicer s tem, da se zadnji konec že gumirane žice uporabi kot začetek ponovnega gumiranja žice iste dimenzije. Na ta način odpade ravnanje žic na delilni valj pri vsakokratnem uvajanju žic druge dimenzije. Dosežen je bil občuten prihranek časa in materiala, delo pa je bilo poenostavljeno, gospodarska korist za dve leti uporabe predloga znaša 848.030,00 din.

Tov. Anton Šmajd pa je soavtor še dveh tehničnih izboljšav: **»Avtomatsko doziranje olja v rezervoar za tesnenje rotorjev mešalnika.«** Rezervoar za mazalno olje so prvotno polnili ročno, avtorja pa sta predlagala avtomatsko doziranje olja, napravo za doziranje, pa sta opremila tudi z ustreznimi signalnimi napravami. Ker so na ta način odpravljene vsi subjektivni vplivi, je zagotovljeno zanesljivo mazanje dveh ključnih strojev v tovarni avtopnevmatiki. Ocena gospodarske koristi za eno leto uporabe predloga je 55.000,00 din.

Izdelava rezalnika za rezanje bočnic in polnil na željeno točno mero. Do izdelave omenjenega stroja so delavci rezali bočnice in polnili ročno, temu pa je sledilo še končno točno prirezovanje. Domača naprava omogoča rezanje na željeno dolžino s točnostjo +1 mm tako, da prirezovanje ni več potrebno. Doma izdelana naprava je cenejša od uvožene, z njeno uporabo pa so se izboljšali tudi pogoji dela. Izračunana gospodarska korist znaša 360.000,00 din.

SELEKCIJA – NOV PRISTOP K POSPEŠENEMU REŠEVANJU IZNAJDITELJSKIH PREDLOGOV

Strokovni svet tozda Velopnevmatika je na peti seji sprejel sklep, da na eni svojih sej pregleda in razvrsti vse iznajditeljske predloge, ki se nanašajo na izboljšave v tozdu VLP. Zakaj?

Predlogov, ki jih obdela komisija za obravnavo iznajditeljskih predlogov in jih sprejme kot pozitivne, je kar precej. Nekateri predlogi prinašajo večje učinke, nekateri manjše. Komisija obravnava predloge kronološko, zato se lahko zgodi, da je predlog z manjšim predvidenim prihrankom oz. učinkom prej dan v realizacijo kot predlog, ki bi tozdu pomenil veliko več.

Strokovni svet se je torej odločil za tako razvrstitev in uvajanje iznajditeljskih predlogov, ki bo tozdu največ koristila in pripomogla k čimvečjemu uspehu.

Tak način reševanja z določitvijo prioritete je bil sprejet v juliju 1978 skupno z drugimi dopolnitvami pravilnika o iznajditeljski dejavnosti, vendar do sedaj še noben tozdzd oz. strokovni svet ni ubral te poti.

Vodstvo in strokovni sodelavci tozda Velopnevmatika zaslužijo vso pohvalo, ker so se prvi odločili za tak način realizacije iznajditeljskih predlogov, ki bo prav gotovo hitrejši, zlasti pa učinkovitejši.

Pozivamo tudi ostale tozde, da pristopijo k takemu reševanju oz. uvajanju iznajditeljskih predlogov.

Saša

KADROVSKE SPREMEMBE V VRSTAH MLADINSKE ORGANIZACIJE ZSMS SAVA

V vrstah mladinske organizacije v naši delovni organizaciji je prišlo v zadnjem času do precejšnjih zamenjav v vodstvu osnovnih organizacij ZSMS. Mnogi med nami se sprašujejo: »Kdo pa je pri nas sedaj predsednik mladinske organizacije, ko tovariš N. N. ni več?« Ta odgovor je lahko iz dneva v dan drugačen. Vemo, da se naša delovna organizacija srečuje s precejšnjo fluktuacijo delavcev proizvodnih kakor tudi neproizvodnih tozdzdov. Prerazporeditve na ustreznejša delovna mesta pa tudi pripomorejo k temu, da morata ta aliona mladinka ali mladinec zaupati odgovorno delo najbolj prizadevnemu nasledniku v sredini, kjer sta delovala.

Prepričan sem, da bodo te informacije dobrodošle vsem, ki se aktivno ukvarjate z delom mladinske organizacije in da bo marsikatero vprašanje našlo v njih odgovor.

OO ZSMS	TOZD ali DE	novooizvoljeni predsednik
OO ZSMS	Vulkanizacija	Stojan Jokič
OO ZSMS	Avtozračnice	Marinko Savič
OO ZSMS	Strok. služ. TAP	Ciril Zaplotnik
OO ZSMS	Umetno usnje	Franci Križaj
OO ZSMS	PGŠ, Izob. center	Janez Oblak
OO ZSMS	FRS + SIS	Martina Debeljak
OO ZSMS	Nabavni sektor	
	(stara pošta)	Maca Štiglic
OO ZSMS	Sava Commerce	Jože Vratarič

Franci Dolhar

ANALIZA FLUKTUACIJE IN ODHODNIH MOTIVOV

Pod pojmom »fluktuacija delavcev« razumemo vse oblike prenehanja delovnega razmerja, ko delavec zapusti delovno organizacijo z namenom, da se zaposli v drugi delovni organizaciji ali mu preneha delovno razmerje zaradi upokojitve, odhoda v JLA in podobno. Fluktuacija delavcev je odraz bolj ali manj urejenih razmer v delovni organizaciji. Ker je fluktuacija povzročitelj dodatnih stroškov poslovanja, smo jo dolžni neprestano spremljati in v največji meri odstranjevati vzroke, ki fluktuacijo pogojujejo.

Gibanje zaposlenih v okviru delovne organizacije štejemo v interno fluktuacijo, v tem primeru delavcu preneha delovno razmerje v enem tozdu in sklene drugo delovno razmerje v novem tozdu. Ta gibanja za delovno organizacijo niso tako boleča, zato jih tudi posebej ne analiziramo.

Predmet naših opazovanj je predvsem eksterna fluktuacija, ko delavci iz raznih vzrokov zapuščajo delovno organizacijo. Nekateri od teh vzrokov so neizbežni, kot naprimer: smrt, upokojitve, odhod v JLA. Pravimo, da so to objektivni vzroki in nanje ne moremo vplivati. Drugi pa so subjektivni vzroki in nanje lahko v določeni meri vplivamo s pravočasnimi in pravnimi preventivnimi akcijami. Poznavanje osnovnih faktorjev fluktuacije delavcev, na katere lahko vplivamo, lahko privede do zmanjšanja fluktuacije in prihranka stroškov uvajanja in izobraževanja. Škoda, ki jo povzroča fluktuacija niso samo neposredni stroški, pač pa trpi pri tem tudi ugled delovne organizacije. Vsako nadomeščanje delavca, ki je več let delal na nekem del. mestu, lahko zahteva nameščanje in uvajanje nekoliko ljudi, predno najdemo relativno stalnega delavca. Novi delavci so najbolj izpostavljeni delovnim nezgodam, so povzročitelji okvar strojev in delajo več napak od izkušenih delavcev. Iz tega vidimo, da so stroški nadomeščanja dokaj visoki. Drugi videz fluktuacije predstavlja dejstvo, da fluktuacija odraža pogoje v delovni organizaciji. Delovno organizacijo z visoko fluktuacijo nezaupljivo gledajo delavci in družba.

Sedaj, ko poznamo pojem fluktuacije in pomembnost analize vzrokov fluktuacije, si oglejmo, kakšna je fluktuacija v naši delovni organizaciji. V devetih mesecih letošnjega leta je zapustilo Savo 341 delavcev, od tega iz objektivnih razlogov 120 delavcev in iz subjektivnih 221 delavcev. Tako znaša stopnja fluktuacije Save in Save Commerce 7,97 odstotkov, predvidevamo pa, da se bo ta stopnja ob koncu leta povzpela na 10,63 odstotkov, zaradi večjega odliva kadra v tretjem četrtletju. Od vseh delavcev, ki so fluktuirali, se je razgovora pri psihologu udeležilo 230 fluktuantov. 130 delavcev, ki so zapustili delovno organizacijo iz subjektivnih vzrokov, je navedlo 169 razlogov za prekinitev delovnega razmerja. Analiza subjektivnih vzrokov je pokazala, da delavci zapuščajo delovno organizacijo največ zaradi neustreznega delovnega mesta in oddaljenosti od svojcev. Zaskrbljujoč pa je tudi podatek, da je v tretjem četrtletju poraslo število fluktuantov iz naše republike. Največ fluktuirajo delavci z dokončano osnovno in poklicno šolo.

Z dosedanjimi kadrovskimi ukrepi za znižanje stopnje fluktuacije (izbor, razporeditev, porazdelitev itd.) smo prišli do ravni, ko ne moremo še dodatno zmanjševati odliva delavcev. Priporočamo, da se v borbo za nadaljnje zmanjševanje fluktuacije vključi tudi vodstveno organizacijski delavci, ki lahko z bolj ali manj uspešnimi organizacijskimi in vodstvenimi posegi vplivajo na večji ali manjši odliv delavcev iz svojih enot.

— predlagamo uvedbo finančne motivacije vodstveno organizacijskih delavcev za višjo oziroma nižjo stopnjo subjektivne fluktuacije v njihovem tozdu. S tem bomo vzpodbudili interes za iskanje ustreznih poti, da bi delavci čim dlje ostali v delovni organizaciji,

— predlagamo tudi, da z večjo mero pozornosti obravnavamo probleme delavcev, ki nameravajo fluktuirati,

— za točnejše ugotavljanje pravih vzrokov fluktuacije bomo odhodni intervju dopolnili z objektivnejšim pokazateljem delovnega zadovoljstva.

Aleksandra Bešter

NOVA VODSTVA OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK V SAVI

Ob koncu leta poteka dve leti, odkar so bile volilne konference, oziroma odkar smo sprejeli novo organiziranost savskih komunistov. V novembru in decembru letošnjega leta smo v vseh 26 osnovnih celicah delovanja ocenjevali prehojeno pot in si načrtovali naloge za v prihodnje.

Savski komunisti, ki nas je nekaj čez petsto, smo te konference, kakor vedno do sedaj, izkoristili predvsem za kritično obravnavo svojega dela in celotnega gospodarsko družbenega položaja obeh delovnih organizacij.

V vseh okoljih smo ugotavljali, da smo se člani aktivno vključevali v družbeno dogajanje Save. Posebno skrb smo posvečali gospodarskemu položaju Save kot celote ter posameznih tozdov in področij.

Pri tem bi izpostavili dva izrazita primera, kjer so se člani morali posebej angažirati.

V letu 1978 smo se zaradi še nezadostno utrjene nove delovne organiziranosti srečevali z razrahljanimi medsebojnimi odnosi. Ti odnosi so vplivali tudi na poslovne uspehe. Da se spomnimo. V začetku leta smo imeli manjšo prekinitev dela v delu delovne enote Konfekcija, ugotovili smo precejšnje neizvrševanje dogovorov tako v družbenopolitičnih organizacijah, vseh strokovnih svetih kot tudi v samoupravnih organih. Zato je vseh šestindvajset osnovnih organizacij ZK sprejelo oceno družbenopolitičnih razmer za sleherni tozd, delovno mesto in sektor in ne nazadnje za celotno delovno organizacijo Sava in Sava Commerce. Ocena je bila kritična in je zahtevala takojšnje akcije. Rezime te akcije so bili zaključki tematske konference, ki so zahtevali večjo doslednost pri slehernem delu, zahtevali večjo odgovornost za sprejete naloge ter boljše in uspešnejšo povezavo med sektorji in tozdi oziroma

novoustanovljeno prodajno organizacijo Sava Commerce.

Julija 1979, torej po enem letu, smo na drugi tematski konferenci razpravljali o uspehu akcije. Ugotovili smo, da so se stvari izboljšale, da so se posamezne slabosti večinoma popolnoma odpravile, da pa so se pri tem pojavili novi problemi, ki jih bo treba v bodoče razreševati. Vmes smo se srečali tudi s težkim položajem tozda Umetno usnje in tozdom Ročna konfekcija Vrhnika. Da bi lažje odpravili takšen poslovni rezultat so se, ne samo v osnovnih organizacijah omenjenih tozdov, ampak vsi komunisti v Savi seznanili s problematiko in se angažirali za njihovo razrešitev. Pri tej akciji so bili še posebno delovni komunisti iz strokovnih sektorjev.

Na volilnih konferencah smo spregovorili tudi o delovanju delegatskega sistema in ugotovili, da na tem področju šepamo. To velja za vsa okolja. Po zadnji 5. seji CK ZKS in razpravah na volilnih konferencah, so si za to področje dela osnovne organizacije zadale konkretne in z roki vezane naloge.

Na volilnih konferencah so člani ugotavljali tudi uspešnost sprejemanja novih članov v svoje vrste. V teh dveh letih se je članstvo povečalo za eno petino, oziroma je bilo sprejetih 106 sodelavcev. Uspešno kadrovanje je rezultat dobrega in uspešnega sodelovanja med družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem v tozdi in sektorjih. V zadnjem času evidentirajo in predlagajo nove člane predvsem osnovne organizacije ZSMS, pa tudi osnovne organizacije sindikata.

Pri kadrovskih spremembah na volilnih konferencah je videti, da imamo v svojih vrstah širok krog sposobnih tovarišev, ki v vsakem trenutku lahko prevzamejo funkcijo sekretarja oziroma katerokoli drugo pomembno funkcijo. Zato se je

tudi dve tretjini sekretarjev zamenjalo, kljub temu, da bi lahko bili še eno mandatno obdobje. Tako stanje smo dosegli tudi z veliko skrbjo za izobraževanje članov. Mnogo naših tovarišev se idejnopolično usposablja v raznih oblikah izobraževanja. Pri tem smo procentualno glede na članstvo daleč pred vsemi organizacijami v občini.

Trenutno se v občinski partijski politični šoli izobražuje 24 tovarišev. Torej je skoraj polovica slušateljev iz naše delovne organizacije. Ob volitvah osnovnih organizacij ZK iz krajevnih skupnosti je prav tako precej Savčanov - komunistov, ki so prevzeli sekretarske ali druge funkcije, kar v preteklosti ni bil primer.

Programi za leto 1980, ki so jih sprejele osnovne organizacije, so konkretni, vsebinski in ne več splošni, kot so se v preteklosti večkrat tudi pojavljali. Vsak program je sprejet z rokom in odgovornim nosilcem. Tako bomo lahko še uspešneje delovali in se manjkrat srečevali z neuresničnimi sklepi.

V vseh osnovnih organizacijah so prepričani, da bodo zaupanje celotnega kolektiva Save potrdile le s konkretnim in vsebinskim delom. Poudarili so, da v njihovih vrstah ne sme biti komunista, ki ne bi aktivno deloval. Predvsem pa je potrebno širiti svoje članstvo predvsem z delovnimi tovariši iz vrst mladih.

Š. Z.

Z LETNE KONFERENCE AKTIVA INVALIDOV SAVE

Ob koncu preteklega meseca je bila letna konferenca AKTIVA INVALIDOV SAVA KRANJ. Prisostvovali so predsednik Društva invalidov Kranj, tovariš Mirko Galičič, socialna delavka, tov. Alojzija Planinšek, Ivica Matko ter predstavnik družbenopolitičnih organizacij tovariš Peter Bogataj. Udeležba na konferenci je bila slaba, saj je le 43 članov prisostvovalo od več kot 200 članov. Poudariti velja, da konference sklicujemo predvsem zato, da bi reševali probleme članov v celoti. Tov. Galičič je poudaril, da bi morali svojo problematiko v večji meri reševati sami. Dogaja se, da člani zamujajo pritožbene roke za odločbe, po rokih pa skušajo reševati svoje probleme preko socialne službe, kar pa potem ni več mogoče in s tem otežujejo tekoče delo socialnih služb.

Na konferenci je bil razrešen stari odbor in izvoljen nov petnajstčlanski odbor, ki ga v prihodnje čakajo številne naloge in mnogo dela.

Ustvarjanje pogojev za enakopravno vključevanje invalidov in invalidnih oseb na vsa področja družbenega življenja in dela je pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi in občanov. Le tako bo postal invalid, njegovo delo in njegova rehabilitacija ekonomska kategorija, neločljiv del družbenoekonomskega delovanja in razvoja socialističnih samoupravnih odnosov. Invalidi naj bi se mimo že obstoječih pozitivnih predpisov lažje in ustrežnejše vključevali v delovni proces in življenjsko okolje kot enakopravni proizvajalci in samoupravljalci. Zmanjševali naj bi možnosti za nastanek invalidnosti. Moramo se zahvaliti socialni službi za delo, ki ga je vložila v reševanje problematike invalidov in sindikalni organizaciji za finančno pomoč.

Franco Ambrožič

V PRVEM POLLETJU MANJ POŠKODB PRI DELU

Proizvodnja v naši delovni organizaciji je taka, da delavcem preti stalna nevarnost poškodb. Le majhna brezbriznost ali nepoučenost je dovolj za težko poškodbo pri delu. Pa vendar v prvem polletju letošnjega leta beležimo na tem področju boljše rezultate kot v preteklosti. Če se bo tak trend nadaljeval, bomo precej pod republiškim povprečjem v vseh panogah proizvodnje.

V prvem polletju 1979 se je pri delu v naši delovni organizaciji poškodovalo 111 delavcev ali 2,5 odstotka zaposlenih. To je skoraj en odstotek manj kot v prvi polovici preteklega leta.

V posameznih tozdih je stanje naslednje:

TAP	35 poškodb ali 3,1 poškodb na 100 zaposlenih
GTI	32 4,7
VLP	4 1,2
TKI	4 4,0
UU	7 5,7
RK	
LME	2 3,1
VZD	14 5,6
EN	2 2,7
DSSS	9 0,8
SC	2 0,4

V tozdu Izobraževalni center in Ročna konfekcija Vrhnika ter v sozdu ni bilo nobene poškodbe pri delu, poškodovana pa sta bila dva učenca pri praktičnem delu.

Primerjava stanja poškodb z lanskim prvim polletjem nam pokaže, da se je število poškodb znižalo in sicer od 2,7 na 2,5 na sto zaposlenih.

Kot je razvidno iz tabel je število poškodb na sto zaposlenih v upadanju, prav tako pa je poprečni bolniški izostanek zaradi poškodb nižji in sicer le 13,3 dneva (leto poprej v istem obdobju pa 15,9 dni). Precej odstopajo poškodovanci v tozdu Tovarna avtopnevmatike, delovni enoti Vulkanizacija z 28,7 dneva, tozdu Gumeno tehnični izdelki, delovna enota Stiskani izdelki 22,6 dneva ter Vzdrževanje TAP.

Na poti na delo in z dela se je poškodovalo trinajst delavcev, prav toliko kot v lanskem prvem polletju.

V statistično obravnavanem obdobju sta se pripetili tudi dve težji poškodbi, ki sta bili prijavljeni in sta ju raziskali tudi Republiška inšpekcija dela in Uprava javne varnosti Kranj. Tako se je dne 19. 1. 1979 na dvovaljčniku v delovni enoti Stiskani izdelki (tozdu GTI) pri delu poškodoval Bajazit Cej, ko je predgrel zmes. Do nesreče je prišlo zaradi nepravilnega nalaganja zmesi, delavec je namreč v trenutku poškodbe pritiskal zmes na valja z zadnje strani, pri tem pa mu je roka zašla v oprijem valjev. Delavec je utrpel poškodbe na desni roki, zdravljenje pa še traja.

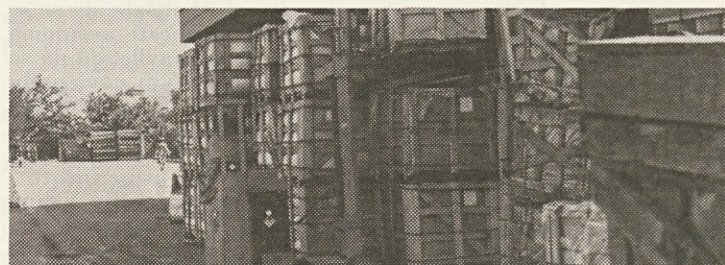
Dne 30. 5. 1979 pa se je pri delu na premazovalnem stroju v tozdu Tehnični in kemični izdelki poškodoval Miha Klavžar. Do poškodbe je prišlo v trenutku, ko je sodelavec spustil nož, da bi zaustavil vlekač, ne da bi se prepričal, če Miha Klavžar nima v nevarnem območju roke. Bolovanje še traja.

Trend gibanja števila poškodb je v upadanju, prav tako je v upadanju teža ali stopnja poškodb, kar nam kaže podatek izpadlih dni na eno poškodbo. Najpogostejši vzrok poškodbam pri

delu je zopet nepoučenost. Le-ta je botrovala obema težjima poškodbama. Nepoučenost pa je v velikem številu poškodb pri delu posledica prerazporejanja delavcev na druga dela in naloge, ne da bi predhodno opravili predpisan preizkus znanja.

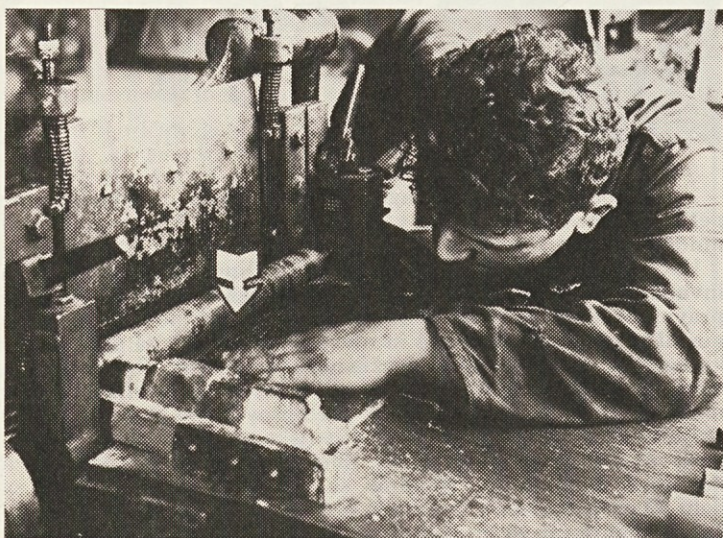
Da bi število poškodb pri delu znižali na minimalno raven, bodo v prihodnje še bolj kot doslej zaposleni v oddelku za tehnično in zdravstveno varstvo ravnali v okviru zakonskih pooblastil ter kršitelje predpisov predlagali za disciplinske postopke. Preprečevanje poškodb ter invalidnosti pa je naloga vseh zaposlenih, zlasti pa še vodstvenih delavcev iz neposredne proizvodnje, ki se morajo angažirati skupaj z zaposlenimi v oddelku za tehnično in zdravstveno varstvo pri preventivni dejavnosti.

Tone Kapus, var. ing.

Poročilo poškodb za I. polletje 1979

TOZD	Popr. št. zaposlenih	Poškodb pri delu	Izpadlih dni	Izp. dni zar. nezgod v letu 1978	Izpadlih dni na eno nezg.	Nezgod na 100 zaposlenih
TAP	1105	35	511	45	14,6	3,1
GTI	669	32	399	59	12,4	4,7
VLP	329	4	46	31	11,5	1,2
TKI	99	4	48	—	12,0	4,0
RK III	68	—	—	—	—	—,0
UU	123	7	64	301	9,1	5,7
VZ	250	14	155	13	11,0	5,6
EN	74	2	14	—	7,0	2,7
LME	63	2	35	—	17,5	3,1
IC	17	—	—	—	—	—
DSSS	1019	9	178	59	19,7	0,8
Koor. posl. funk.	12	—	—	—	—	—
SC	464	2	26	—	13,0	0,4
Skupaj	4292	111	1486	508	13,3	2,5
Poškodbe na poti		13	225			
Primerj. s I. poll. 78	4206	116	1845	297	15,9	2,7
Primerj. s I. poll. 77	4051	131	1367	154	10,4	3,2
Poškodbe pri delu v I. polletju 1979 v TOZD GTI						
Vodstvo	2	—	—	—	—	—
Valjarna	120	6	51	—	8,5	5,0
Stiskani izd.	213	8	181	—	22,6	3,7
TT + KJ	116	4	27	—	6,7	3,4
Cevarna	157	8	93	26	11,6	5,1
Prevleke	61	6	47	33	7,8	9,8
Skupaj	669	32	399	59	12,4	4,7
Poškodbe na poti		3	84		12,4	4,7
Primerj. s I. poll. 78	691	27	470	150	17,4	3,9
Poškodbe pri delu v I. polletju 1979 v TOZD TAP						
Str. službe	139	2	13	—	6,5	1,0
Polizdelki	152	10	129	—	12,9	6,6
Konfekcija	421	16	194	45	12,1	3,8
Vulkanizacija	156	4	115	—	28,7	2,5
Avtozračnice	117	—	—	—	—	—
Vzdrževanje	70	3	60	—	20,0	4,3
Skupaj	1105	35	511	45	14,6	3,1
Poškodbe na poti		5	67			
Primerj. s I. poll. 78	1070	46	461	—	10,0	4,3
Primerj. s I. poll. 77	1043	56	485	23	8,6	5,3

FRANCI FLANDER

CEVARNA JE NA NOVI POTI

V zadnjem letu se je prav v delovni enoti Cevalarne zgodilo veliko sprememb, odločili so se za novo pot, pot modernizacije, novih izdelkov, nove tehnologije, ki bo dokončno odpravila slabo tehnično opremljenost dela, izboljšala delovne pogoje in omogočila ustvarjanje večjega dohodka. V Cevalarni so prepričani da so odločitve pravilne in da vidijo svoj napredek prav v modernizaciji proizvodnje in uvajanju nove tehnologije. Kaj vse so naredili in kaj še nameravajo storiti v naslednjem srednjeročnem obdobju mi je v razgovoru povedal tov. Franci Flander, vodja delovne enote Cevalarna v tozdu Gumeno tehnični izdelki.

Povžite mi nekaj o spremembah v Cevalarni!

Že v srednjeročnem programu razvoja delovne organizacije smo predvideli tudi razvoj na področju proizvodnje gumeno tehničnih izdelkov. V tem okviru je bila predvidena tudi modernizacija proizvodnje v delovni enoti Cevalarna. Predvsem smo dobro opredelili nadaljnji razvoj brizganih izdelkov. V letu 1978 so bili narejeni programi za razvoj profilov, nabavljena je bila potrebna oprema. Ta program bo v letošnjem letu in prihodnjem letu tudi uresničen, s tem pa bomo bistveno izboljšali delovne pogoje, kvaliteto izdelkov, razširili asortiman in povečali količinsko proizvodnjo. Po drugi strani pa smo z uvajanjem nove tehnologije bistveno zmanjšali tudi število zaposlenih.

Kadri so najbrže pereč problem, saj vemo, da v naši občini ni delovne sile. Z modernizacijo delovne enote se po najbrže pojavilo tudi vprašanje strokovno usposobljenega kadra, kako je s tem?

Predvsem sem prepričan, da bomo s skupnimi napor, del kadra, ki bo moral nositi najodgovornejša bremena, to je vodenje te proizvodnje, vodenje linij in naprav, ustrezno usposobili. Za odgovornejša dela smo predvideli starejše, izkušene gumarje, predvsem pa delavce s poklicno gumarško šolo. Z dodatnim izobraževanjem tako v Izobraževalnem centru kot s praktičnim usposabljanjem jih bomo usposobili. Večji problem pa bo predstavljalo usposabljanje kadra pri uvajanju programa izolacijskih - SAVALIT - izdelkov.

Vrniva se k problemu proizvodnje, oziroma uvajanju nove tehnologije. Kje ta že poteka, oziroma kaj vse je v pripravljalni fazi?

Nekaj sprememb se je že zgodilo, del programa smo že uresničili. Preselili smo proizvodnjo cevi na kovinskih jedrih, spiralnih cevi in avto hladilnih cevi v delovno organizacijo Vulkan Niš. To je prva bistvena sprememba, ki se je zgodila v okviru delitve asortimana v sozdu Sava. S to preselitvijo smo sprostili oziroma zmanjšali število zaposlenih za preko petdeset. V zaključni fazi je prvi program, to je povečanje in modernizacija proizvodnje profilov. Program proizvodnje izolacijskih materialov SAVALIT (tako cevi kot tudi plošč) je v fazi montaže, poizkusna proizvodnja pa bo stekla v drugem tromesečju leta 1980. V okviru teh dveh programov pa delamo še na programu spojenih profilov, ki po obsegu investicije ni velik, vendar je za uveljavljanje na tržišču pomemben.

V okviru teh dveh programov pa delamo še na programu spojenih profilov, ki po obsegu investicije ni velik, vendar je za uveljavljanje na tržišču pomemben.

Torej ste v ta program vključili izdelke, ki jih naše tržišče potrebuje in ki bodo opravičili investicijo?

Seveda, v prvi vrsti opravičili investicijo, v drugi vrsti pa nam bodo omogočili nastop na tujem tržišču. Izolacijski materiali so v obdobju pospešenega varčevanja z energijo zanimivi, saj predstavljajo ti izolacijski materiali bistven prispevek k varčevanju, pri tem pa ne smemo pozabiti, da takšno kvaliteto izolacijskih materialov danes v glavnem uvažamo. Ti novi programi pa ne pomenijo samo povečanje proizvodnje oziroma uvedbe novih izdelkov, temveč tudi

zamenjavo tehnologije. Stara klasična, kotlovna tehnologija, tako imenovana prosta vulkanizacija se bo zmanjšala na minimum, zadržali bomo le najnujnejši obseg takšne proizvodnje, ki se ga ne da prenesti na nove linije. Proizvodnja na novih linijah bo tako po programu dosegla količinski obseg v višini 2500 ton, te možnosti bodo celo večje. Pri tej proizvodnji pa bo sodelovalo približno 40 delavcev. Za primer naj navedem, da je za proizvodnjo 450 ton izdelkov po stari tehnologiji bilo zaposlenih približno 45 delavcev, za proizvodnjo 450 ton izdelkov po novi tehnologiji pa le devet delavcev, na liniji, ki že obratuje.

Pri opuščanju dela stare tehnologije in uvajanju nove, ste se sigurno srečali z določenimi težavami. Kje so bile te težave najbolj očitne?

Mislím, da težav ni manjkalo v vsem tem obdobju in da jih nekaj še pričakujemo. Nekaj težav je bilo tudi s preazporeditvijo ljudi, ne v obsegu, ki bi bil nepremostljiv, vendar je bil določen krog ljudi, ki ni hotel razumeti modernizacije. Poiskati smo morali ustrezna dela za ljudi, ki so za dela manj zmožni, kljub vsemu pa mislim, da smo v sodelovanju s strokovnimi službami uspešno prebrodili tudi to težavo, ki danes predstavlja koristen napotek za reševanje podobnih slučajev v bodoče.

Drugi del problemov pa je vezan na spremembo načina dela, saj je potrebno usposobiti ljudi, ki bodo delali na novih strojih, nove izdelke, po novi tehnologiji. Individualnega pristopa k delu ne bo več, vsi pri liniji bodo morali biti uglašeni kot dober team, le tako bodo tudi rezultati njihovega dela dobri.

Kako so sodelavci sprejeli odločitve o preselitvi dela proizvodnje in uvajanje nove tehnologije?

Lahko rečem, da je večina zaposlenih to odločitev sprejela z razumevanjem, pri nekaterih pa so se pojavljali pomisleki, ki se pri vsaki novosti pojavljajo v večini primerov. Zato moram poudariti, da če bomo resno prišli in predvsem hitro osvojili novo tehnologijo in čimveč novih izdelkov, se nam ni treba bati, da bi dela zmanjkalo ali da teh izdelkov ne bi mogli prodati.

Je bilo tržišče raziskano?

Narejena je bila marketing analiza, ki kaže, da bomo naše izdelke in zmožljivosti lahko prodali, res pa je, da se to ne bo zgodilo čez noč. Vsaka stvar potrebuje določen čas, tako tudi povečana proizvodnja in novi izdelki ne bodo prodani brez truda.

Strokovni sektorji, ki so sodelovali pri načrtovanju te investicije so pokazali vso res-

nost, odgovornost. Ta team se je res zavzemal in storil vse, da so bile naprave in vse kar sodi zraven postavljene v kratkem času in kvalitetno.

Torej boste v naslednjem letu osvojili novo proizvodnjo?

Leto 1980 bo tisto, v katerem moramo osvojiti večji del načrtovanega programa. LCM linije nam ne bodo delale težav, saj bodo že po novem letu začele obratovati v treh izmenah. UHF linija pa potrebuje za polno zasedbo nekaj daljši čas. SAVALIT program pa bo v letu 1980 že dal na tržišče prve količine blaga, vendar ne v celoti, ker bo razvoj teh izdelkov tudi terjal svoj čas. Ostali programi nam ne bi smeli delati večjih težav. Nekaj težav predvidevamo pri izdelavi ustreznih orodij.

Poleg omenjenih programov ste po preselitvi dela proizvodnje v Niš, del proizvodnje po klasičnem načinu zadržali, za kakšne proizvode gre?

Zadržali smo proizvodnjo cevi na guminih jedrih, kar pa je bilo sprejeto že s srednjeročnim programom razvoja. Seveda ta del linijske proizvodnje, ki je ostal ne bo ostal tak kot je, saj ravno v tem času pripravljamo program nadaljnje razvoja proizvodnje cevi v tozdu Gumeno tehnični izdelki.

In še zadnje vprašanje. Kaj pričakujete skupaj s sodelavci od omenjenih sprememb?

Vsi skupaj pričakujemo, da bodo programi dali pričakovane rezultate in da bodo ti programi skupaj z ostalimi investicijami ki jih v tozdu Gumeno tehnični izdelki še načrtujemo, pomagali pri uspešnem poslovanju naše temeljne organizacije.

Pričakujemo tudi da bomo kljub zmanjšanemu številu zaposlenih, na račun modernizacije, uspeli ustvariti višji dohodek in seveda večji ostanek dohodka. S takšnimi rezultati pa bomo ustvarili osnovo za nadaljnjo modernizacijo gumeno tehničnih izdelkov. Vse to pa bo prispevalo tudi k boljšemu počutju delavcev, saj se bodo delovni pogoji bistveno spremenili. Predvsem pa bo počutje izboljšano v trenutku, ko bomo tudi v drugih enotah tozdu Gumeno tehničnih izdelkov uspeli uresničiti zastavljene programe.

Če povzamem: Ne moremo si več privoščiti delovno intenzivne proizvodnje, temveč strojno, avtomatizirano, saj bomo le tako uspeli ustvarjati večji dohodek, pri tem pa ne smemo delati karkoli, temveč se moramo odločati za takšne izdelke, ki nam bodo zagotavljali uspešen nastop tako na domačem kot tujem tržišču.

L. M.

EKSKURZIJA INOVATORJEV

V »TOMOSU«

Končno smo se znašli pred našo prvo in danes edino tovarno motornih koles, ki praznuje letos 25-letnico svojega obstoja.

Ceprav je bila sobota in je potekala proizvodnja samo v omejenem obsegu, smo doživeli prav prisrčen sprejem s strani vodstva razvojnega inštituta in inovatorjev.

Predstavili so nam svoj proizvodni program, ki poleg vsem znanih motornih koles obsega tudi izvenkrmne motorje, črpalke, smučarske vlečnice in nekatere poljedelske stroje.

Pričetek proizvodnje tega podjetja je baziral na licenci firme »Puch«. Vendar so že kmalu pričeli razmišljati o tem, kako bi se postavili na lastne noge in izkoristili v proizvodnji tudi izsledke domače ustvarjalnosti.

Z ustanovitvijo razvojnega oddelka in pozneje razvojno-raziskovalnega inštituta jim je uspelo, da so kmalu popolnoma opustili licenčno proizvodnjo in dali na tržišče doma razvite izdelke.

V muzeju njihovega inštituta so vidni sadovi razvojnega dela in prehojene poti od skromnejših začetkov do današnje stopnje razvoja. Za ta napredek pa ima nemalo zaslug prav njihov inštitut, ki ima poleg konstrukcijskih birojev tudi prototipno delavnico in preizkuševalne laboratorije.

Seveda, s tem ni rečeno, da je vsaka zamisel že takoj zrela za proizvodnjo. O tem smo se prepričali tudi v muzeju, kjer smo poleg znanih izvedb motornih koles videli tudi več prototipskih izdelkov, ki niso prišli nikdar na tržišče.

Po ogledu inštituta smo si ogledali tudi proizvodne prostore, kjer je vsak odkril kaj zanimivega, čeprav njihova proizvodnja v tehnološkem pogledu nima nobene sorodnosti z našo. Blizu pa sta si po tem, da morata pri stalnem večanju cen surovinam in pri odrejenih cenah izdelkov še vedno zagotavljati določeno rentabilnost.

Zato je inovacijska dejavnost sestavni del proizvodnega procesa. Če hočejo uspevati na tržišču morajo proizvajati s čim manjšimi stroški in obenem vnašati v svoj proizvodni program čimveč novosti.

Da bi pospešili tudi množično inovacijsko dejavnost imajo pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah že od leta 1967. V letu 1970 pa je bila organizirana patentna služba, ki omogoča zasledovanje napredka v svetu in skrbi tudi za zaščito lastnih izsledkov. V razdobju od 1970 do 1979 so dobili 247 prijav od katerih so jih 38 prijavili zavodu za patente. Od vseh prijavljenih idej je 2/3 že realiziranih.

Na osnovi realiziranih predlogov znaša gospodarska korist 20 milijonov din po variabilnih stroških oz. 50 milijonov din po planskih stroških. Avtorjem pa je bilo izplačanih nad 1 milijon din odškodnine.

Posebno nagel vzpon je zabeležen zadnja štiri leta, kar je posledica široke družbene podpore in propagande. Na osnovi analize vrednosti, ki je bila uvedena v letu 1973, obravnavajo tudi neprijavljene izboljšave.

Po njihovem samoupravnem sporazumu obravnavajo inovacije poleg samoupravnih organov tudi strokovne službe. Te so: strokovna služba inventivne dejavnosti, pravna služba, finančna služba, strokovne skupine, svetovalci inventivne dejavnosti,

vodje sektorjev, vodje oddelkov in služb ter individualni izvršilni organ. Naloge teh služb so razvidne iz samoupravnega sporazuma.

Po kosilu in prijetnem razgovoru s Tomosovimi inovatorji je bilo treba misliti na povratek. Čeprav nam vreme ni bilo preveč ugodno, smo se ustavili še na Socerbu in ob hladnem vetru vrgli pogled še na Trst pod nami, nakar smo se polni najlepših vtisov odpeljali proti Gorenjski.

Upajmo, da to srečanje ni bilo zadnje in da bomo imeli priložnost pozdraviti Tomosove inovatorje tudi v Kranju.

Izlet v Koper je bilo res lepo doživetje in nagrada vsem inovatorjem. Zahvaliti se želimo predvsem prijetnim gostiteljem in predstavnikom naše delovne organizacije, ki sta ga omogočila.

M. S.

LETNA KONFERENCA TABORNIŠKEGA ODREDA ALBINA DROLCA

V soboto, 10. novembra 1979 ob 10. uri je bila redna letna konferenca taborniškega odreda Albina Drolca, katere se je udeležilo precej tabornikov in gostov, med katerimi bi posebej omenil tov. Stojana Trošta, predstavnika OSO iz Kranja, in tovariša Aljošo Drobniča, načelnika Zveze tabornikov občine Kranj.

Konferenco je otvoril in pozdravil navzoče tov. Čufer, starešina odreda v preteklem mandatnem obdobju. Za nemoten potek konference je skrbelo tričlansko delovno predsedstvo pod vodstvom tovariša Zrinskega.

Dnevni red je bil izredno obsežen in vsebinsko bogat. Takšna je bila tudi razprava. V razpravi so navzoči predvsem kritično ocenili vse slabosti v preteklem enoletnem obdobju, ki so se pojavljale v organizaciji dela v odredu. Pri tem ne smemo pozabiti, da so težave v delovanju odreda dvojne narave: subjektivne (npr. nesoglasja v vodstvu odreda) in objektivne (npr. kronično pomanjkanje šolanih kadrov – vodnikov, ter najmlajše taborniške kategorije: medvedkov in čebelic). Tovariš Franci Žumer je v svoji razpravi posebno poudaril, da je bil plan dela realiziran 60 odstotno, kljub že omenjenim problemom. Razpravljalci so posebej izpostavili problem povezovanja s KS Stražišče, ker še ni bilo nič narejenega. Po besedah predstavnika te KS, ki je bil prisoten na konferenci, pa se bodo stvari sčasoma uredile in se bo sodelovanje med KS in odredom bistveno izboljšalo.

Predstavniki kranjskih taborniških odredov, to je OSO in KO, pa so izrazili željo po tesnejšem sodelovanju med odredi v kranjski občini. Vzroke za to željo je treba iskati v spoznanju, da se z boljšim sodelovanjem odredov da rešiti marsikateri problem, tako kadrovske kot pri organizaciji

letnih taborov. Pri organizaciji letnih taborov pa bo v letu 1980 prišlo do večje spremembe. Ne bomo namreč organizirali obmorskega tabora, ampak celinskega, ki bo ob bregu kake slovenske reke ali jezera.

Taborniki so na konferenci sprejeli tudi program dela za leto 1980 in finančni proračun. V programskih usmeritvah je opaziti težnjo po kontinuiranem izobraževanju obstoječih kadrov v odredu, kot tudi izobraževati nove kadre, predvsem vodnike. Ravno tako pomembna pa je zastavljena naloga, da se odred dosledno organizira po načelih vodovega sistema, da se ustavi notranje (delovne) enote kot so vodi, čete, družine ipd.

Ta konferenca je bila tudi volilna in tako so izvolili novo vodstvo odreda: dvanajstčlanski upravni odbor in tričlanski nadzorni odbor. Za starešino je bil izvoljen Štefan Zupan, za načelnika Darko Janko in za predsednika NO Tone Horvat.

Ob zaključku konference pa je tovariš Čufer podelil priznanja za nesebično in požrtvovalno delo v odredu v preteklosti. Odredna priznanja so tako dobili: Žumer Marija, Derlink Jože, Bajt Janko in Žumer Franci. Pohvale odreda pa: Plesec Bojan in Porenta Vojko. Občinski taborniški zvezi pa smo predlagali, da podeli občinska priznanja Žumer Franciju in Čufer Milanu. Republiški konferenci ZTS pa za podelitev srebrnega znaka ZTS predlagamo: Žumer Marijo, Žumer Francija in Zrinski Stefana.

Na koncu lahko zapišemo samo še tole: če bo vodstvo odreda dosledno uveljavljalo sprejete programske smernice, izvajalo program in v odredu uvedlo nove, boljše odnose, bo storilo zelo veliko za napredek taborniške organizacije, tako v Kranju, kot v širšem merilu.

Darko Jenko

JUBILANTI TOTRE SO SE SREČALI

V Totri so pripravili prijetno srečanje za tiste sodelavce, ki so že deset, dvajset ali trideset let zvesti delovni organizaciji.

Jubilantske nagrade in priznanja so podelili tridesetim sodelavcem, zbranim v posebni sobi gostišča pri Mraku.

Pozdravne besede zbranim je spregovoril direktor delovne organizacije Totra, tovariš Miloš Rojec, ki se je vsem zahvalil za zvestobo delovni organizaciji in jim ob jubileju čestital. Vsem jubilantom so čestitali tudi vodje tozdov in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

Po uradnem delu so se zbrani jublanti zadržali na kosilu in v sproščenem pogovoru obujali spomine na pretekla leta v delovni organizaciji Totra. Med slavljenici je bila posebne pozornosti deležna tovarišica Mimi Černivc, ki je že trideset let zaposlena v Totri.

L. M.

Jubilanti Totre so v prijetnem vzdušju preživeli nekaj uric. Na skromni slovesnosti so bili prisotni tudi vodje tozdov, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in glavni direktor tov. Miloš Rojec.

NAŠ PORTRET

MIMI ČERNIVC

TRIDESET LET ZVESTOBE TOTRI

Mimi Černivc

Trideset let ni kratko obdobje, biti zvest trideset let isti delovni organizaciji pa je priznanje človeku, delu in delovni organizaciji.

Mimi Černivc je bila na slavnosti ob podelitvi jubilejnih nagrad deležna posebne pozornosti tudi zato, ker je bila edina med slavljenici, ki je že trideset let v delovni organizaciji Totra.

Čeprav nerad, sem jo moral zmotiti prav na tej slavnosti. Najin pogovor je bil kratek, vendar mi je povedala veliko stvari.

V Totri se je zaposlila leta 1949, ko je bilo zaposlenih le osemnajst delavcev. »Totra je bila majhna, slabo opremljena, vendar je delo teklo, iz leta v leto smo rasli, vedno več nas je bilo. Čeprav smo delali na

slabih strojih, avtomatike nismo poznali, je nekako šlo.

Rasla je Totra, z njo pa smo rasli tudi zaposleni. Zadovoljni smo bili z vsakim našim uspehom, zelo smo se razumeli. Danes lahko mirno trdim, da smo delali dobro in da smo ustvarili moderno delovno organizacijo, ki je dobro opremljena, ki se še vedno razvija.

Naša prizadevanja so se kazala na vseh področjih dela in življenja, aktivne so bile tudi naše družbenopolitične organizacije, sama sem aktivno sodelovala v sindikalni organizaciji.

Danes je ta aktivnost še bolj očitna, tako, da se mi zdi, da je sestankov kar preveč, vendar je tudi to potrebno.

Vendar smo v teh tridesetih letih občutno in vidno napredovali, kljub temu, da so nas spremljali problemi, tako z nabavo materiala, prodajo, kot tudi s fluktuacijo, ki še danes predstavlja problem.

Mladi prihajajo, so lepo sprejeti, do njih smo vsi po-

zorni, zdi pa se mi, da jih kar malo preveč »ujčkamoo«. Vsi mladi bi se lahko veliko naučili od nas starejših, vendar niso zainteresirani, ne morejo se uživati v kolektiv, tudi zato, ker ne upoštevajo nas starejših.

Ne da bi posploševala, v Totri sta dve generaciji, ki sta si po gledanju in odnosu do dela različni. To trdim tudi zato, ker je fluktuacija pri mlajših delavcih večja.

Pa naj mi mladi ne zamerijo, tudi mi smo bili mladi, živeli smo drugače, čeprav to ni očitek, tudi zabavali smo se, vendar drugače. Naš odnos do dela je bil resnejši, drugačen.

Toliko o Miminih tridesetih letih v Totri. Najbrž bi mi lahko povedala še več, tudi sam bi lahko napisal še kakšen stavek, kakšno misel, ki je bila izrečena med razgovorom, vendar naj končam z iskrenimi čestitkami.

Mimi Černivc, še na mnoga leta!

L. M.

ČAKA NAS DELO, ŽIVLJENJE, SVOBODA!

Kdo ve, ali bomo prav tako pripravljeni na delo, kot smo pripravljeni na zaključni izpit. Na vse to gledamo z odprtimi očmi, v duši pa nas moti strah zaradi nepripravljenosti. Sama sebi želim veliko sreče. Pa se izkaže, da sreče ni. V meni je samo še strah in trepet.

Bojim se dela, ker ne znam delati, bojim se ljudi, ki jih ne poznam. Življenje pa mi narakuje, da delam, da živim z ljudmi, ki jih ne poznam. V življenju pa je dobrih stvari tako malo. Vsa sreča, da v življenju obstoja upanje. V življenju je to prav tako kot v šoli, ko pišeš matematično kontrolno ali šolsko nalogo. Ko jo napišeš, jo oddaš, na koncu slišiš rezultate. Nobene naloge nimam prav. »Cvek!« Mogoče, mogoče, imam kakšno polovico prav in mogoče geometrijsko pravilno nastavljeno. Mogoče bo le dve. Pa se izkaže, da nimaš nobene prav in dobiš cvek, potem upaš, da te še vpraša. Če pa dobiš dvojko, se hvališ z njo, pač, mnogo mi ni manjkalo do trojke.

Vse slabe strani vidim in se jih bojim, toda upam, da pridejo v resnici lepše strani življenja.

Živiš življenje z oddaljenim ciljem. Poješ v življenju toni konzerv, malo več žalitev, malo manj pohval. Tako dobiš poprečno težo svojega življenja.

Razumem pijanega človeka, ki ga srečujem vsak dan, čeprav ga vsi obsojajo. Njegovo življenje je obsojeno na

propad. Prišel je iz Bosne, da zasluži nekaj denarja zase in za svojo družino. Nekaj let je pridno delal. Toda mučilo ga je, da z njim ne živijo otroka in žena. Zato se je odločil poiskati stanovanje. Nekaj let ga je iskal zaman. To ga je privedlo v obup in ko sreča na cesti otroka, ki je podoben njegovemu sinu, ga dalj časa opazuje, potem pa se razžalosti in zavije na kozarček, kolegi ga nagovarjajo, naj popije še enega; ko popije še enega, sta to že dva kozarčka alkohola in tako dalje.

Skoraj sem zašla. Kdo danes še rad bere žalostno zgodbo življenja?

Recimo, da se vse dobro konča v našem življenju. Narediš šolo, se zaposliš, izkaže se, da si dober delavec, s tem dobiš boljše delovno mesto. Delaš nekaj časa na tem delovnem mestu, potem pa si ustvariš družino, seveda stanovanje ni problem, saj imajo njegovi starši hišo. Potem pridejo na vrsto otroci. Življenje pa teče ...

Samo jaz se nisem rodila pod to srečno zvezdo.

Tako si želim nazaj, hočem zopet sedeti v klopi, hočem zopet biti v družbi sošolcev, ne, nisem pripravljena narediti usodnega koraka. Prav tako ne, kot otrok, ki se šele uči hoditi, toda, če se mu korak posreči, poskusi narediti še enega, če koraka ne naredi, pade in joka.

Na mojem obrazu se vidi resnica, kaj bi o njej govorila.

Asima Kukavica

PRIJETNO SNIDENJE

Tako kot vsako leto se bomo tudi letos poslovili od sodelavcev, ki so v letu 1979 odšli v zasluženi pokoj.

Ob slovesu smo jih pripravili skromno slovesnost, na kateri se bodo sešli z nekaterimi sodelavci, predstavniki delovne organizacije in družbenopolitičnih organizacij.

Slovesnost bo 23. novembra s pričetkom ob 17. uri v gostilni Zarja v Trbojah.

Želimo, da se svečanosti udeležijo in s svojo prisotnostjo pripomorejo, da bodo v krogu prijateljev preživeli nekaj prijetnih uric.

Predsednik sindikalne organizacije

Tako vabilo je obetalo prijetno srečanje. In res je bilo.

Skoraj vsi sodelavci, ki so se letos upokojili so prišli. Manjkali so le tisti, ki jih je bolezen zadržala doma. Veselih obrazov in nasmejenosti so si še enkrat stisnili roke in obudili spomine na vsa delovna leta v naši delovni organizaciji.

V krajši slovesnosti je zbrane pozdravil direktor delovne organizacije Janez Bohorič in se jim v imenu sodelavcev zahvalil za dolgoletno delo z besedami:

Drage sodelavke in sodelavci

Prepričan sem, da ste verjetno tako kot mi ponosni na delovne uspehe, ki jih je savski kolektiv dosegel tudi z vašo pomočjo. Malo utrujeni od vloženih naporov in bojev, tako da se vam bo počitek v pokoju kar prilegel, obenem pa vam je žal, da ne boste več tako kot vsa leta doslej z ramo ob rami s sodelavci bili bitke za nadaljni napredek savskega kolektiva.

In kaj ob tem, ko se vam s skromno slovesnostjo poskušam zahvaliti za vaš trud, občutimo mi, ki ostajamo v kolektivu?

Predvsem občutimo globoko spoštovanje in hvaležnost do vseh vas, ki ste dolga leta svojega življenja in dela vtkali v razvoj Save in jo skupaj z drugimi sodelavci, od katerih so tudi mnogi že v zaslužnem pokoju, spremenili iz malega, nepomembnega gumarskega podjetja v eno od najmodernejših, največjih in najuspešnejših organizacij združenega dela v Sloveniji in Jugoslaviji, katere ime je znano in cenjeno tudi daleč izven naših meja.

V naslednjem letu bomo praznovali 60. obletnico obstoja Save in 30. obletnico samoupravljanja v Savi, v kateri je bil ustanovljen prvi delavski svet v Sloveniji in drugi v Jugoslaviji, razen tega pa bomo slavili še celo vrsto drugih jubilejev, ki opozarjajo na to, koliko je savski kolektiv napravil tudi na drugih področjih, kot so kultura, izobraževanje, gasilstvo, itd. Ko ob tem pogledujemo uspehe, ki jih je doživljala Sava v zadnjih tridesetih letih svojega razvoja, se ne moremo izogniti občudovanju volje, vztrajnosti, požrtvovalnosti in iznajdljivosti savskega delavca, ki je znal tudi v najtežjih okoliščinah trezno, razsodno, včasih tudi s samoodrekanjem načrtovati in graditi razvoj delovne organizacije.

In rezultati vseh teh naporov so impozantni, ne glede na to, ali jih ocenjujemo skozi tehnološko-proizvodni razvoj tovarne, skozi reševanje problematike družbenega standarda, ali skozi razvitost organizacije dela in samoupravljanja. Na vseh področjih dela in življenja smo po rezultatih med prvimi. Take uspehe lahko nek kolektiv dosega samo s skupnim delom osveščenih delavcev.

K vsem doseženim uspehom ste mnogo prispevali tudi vi, ki se danes poslavljate od aktivne vloge pri nadaljnjem razvoju Save. Zato se vam v imenu vsega savskega kolektiva iskreno zahvaljujem za vaš prispevek k temu, kar danes savski delavec, pa tudi širša družbena skupnost ima in vam zagotavljam, da bomo z vašim minulim delom dobro gospodarili ter si, tako kot vi, prizadevali za nadaljnji razvoj in afirmacijo Save.

Obenem pa izražam željo nas vseh, ki ostajamo v kolektivu, da bi še nadalje spremljali naš razvoj in nas občasno tudi obiskali.

V spomin na delovne dni v Savi so jim sodelavci oddelka za socialno varstvo in družbeni standard izročili skromna darila.

Vesela viža Brankove harmonike, ki jo vsi prijatelji našega Kulturno umetniškega društva prav dobro poznajo, je naznanila konec uradnega dela. Še obvezno skupinsko fotografiranje za spomin in začel se je družabni del. Nekateri so zaplesali, drugi so bili bolj opazovalci, vsi pa so se veliko pogovarjali. Obujali so spomine na vesele in tudi težke trenutke v Savi.

Bilo je zares prijetno in prav bi bilo, da bi se spet kmalu srečali.

V. D.

KVIZ

»36 LET REPUBLIKE«

Preizkušnja spretnosti je izzvala mnogo smeha

Četrtek, 22. novembra 1979, velika dvorana Delavskega doma v Kranju.

V počastitev dneva republike 29. novembra je mladinska organizacija v naši delovni organizaciji organizirala kviz. Na njem so mladi preizkusili znanje s področja samoupravljanja in družbene ureditve naše Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Prijavilo se je devet ekip, ki so zastopale vse osnovne organizacije in aktivne ZSMS. Prijavila se je tudi ekipa iz vojašnice Stane Žagar, vendar je zaradi zadržanosti članov ekipe odpovedala sodelovanje. Mladinci, ki bi morali zastopati mladinske vrste iz tehnične hale, pa svoj izostanek niso opravičili.

Vse prisotne je pozdravila predsednica mladinske organizacije v naši delovni organizaciji, tovarišica Vida Lončar, in v kratkem govoru orisala zgodovinsko prelomnico za jugoslovanske narode, ko je bila 29. novembra 1943. leta na zasedanju AVNOJ v Jajcu rojena nova Jugoslavija.

Udeležba je bila zelo številna.

Ob koncu govora je vsem sodelujočim zaželela, da bi dosegli čim boljše rezultate in da bi svoje znanje, ki so si ga pridobili s študijem gradiva, koristno uporabili v praksi.

Tekmovalci so odgovarjali na vprašanja, ki so bila zastavljena iz knjige Družbena ureditev SFRJ in na temo samoupravljanje. Ekipa so pokazale zadovoljivo znanje, vendar se je vse prevečkrat zataknilo ob vprašanjih, na katere bi moral znati odgovoriti vsak mladinec kjerkoli in ob vsakem času. Po štirih skupinah vprašanj je žirija največ točk prisodila ekipi, ki je združevala osnovni organizaciji KS+SPS ter SIS+FRS. Ekipa so sestavljale naslednje mladinke: Neva Mrak, Damjana Hudovernik in Mira Škerjanec. Drugo mesto je zasedla ekipa delovne organizacije Sava Commerce, tretje pa ekipa, sestavljena iz mladincev, ki so zastopali osnovne organizacije: Umetno usnje, Tehnične in kemične izdelke ter Lovski material in embalaža.

Strokovna žirija je svojo nalogo dobro opravila in ob koncu povedala: »Znanje je bilo na primerni ravni. Ekipa, ki je zasedla prvo mesto, se je zelo dobro pripravila, dočim je drugouvrščena ekipa pokazala tudi precej znanja, katere člani ga bodo lahko takoj uporabili v praksi, saj je njihovo pričevanje izhajalo predvsem iz izkušenj. (tema samoupravljanje op. p.)

Za dobro razpoloženje je poskrbel solo kitarist Brane Ažman, ki je zapolnjeval odmore med temami s priljubljenimi skladbicami na klasični dvanajststrunski kitari. Tudi tokrat je bilo na kvizu poskrbljeno za smeh in razvedrilo. V humorističnem tekmovalstvu se je trojica deklet in fantov pomerila v napihovanju blazin in stepanju jajčnih beljakov. Dekleta so hitela z napihovanjem blazin, a jim to ni uspelo, le-te so bile preluknjane. Vendar je trajalo lep čas, da so to opazile. Prva, ki je to opazila, je vzkliknila: »Tale blazina je pa preluknjana, luknjo ima, jaz jo že imam!« Preluknjana ni bila samo njena, temveč tudi blazina ostalih dveh tekmovalk.

Tekmovalci in gledalci v dvorani pa so se po končanem uradnem delu lahko zavrteli ob zvokih ansambla Biseri.

Ob koncu lahko strnemo nekatere ugotovitve v zvezi s

kvizom. Kulturna komisija, še posebej predsednica omenjene komisije, ima veliko zaslug za izvedbo kviza. To velja tudi za celotno vodstvo mladinske organizacije. Tudi tokrat ni šlo vse po maslu, čeprav je bil to eden najboljših kvizov v zadnjih letih. Tokrat so se organizatorji srečevali s problemom ozvočenja dvorane. Zaradi izredno številne udeležbe so bili organizatorji še bolj ponosni na vloženo delo, saj so se na kvizih, pripravljenih v letih 1977 in 1978, srečevali s premajhno udeležbo.

Naj omenim, da so se omenjenega kviza udeležili tudi predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij in društev v naši delovni organizaciji, predstavniki mladinskih organizacij iz delovnih kolektivov v kranjski občini in med drugimi tudi predstavniki delovne organizacije Iskra, ki so že na seminarju na Bledu začrtali nekatere skupne akcije, še posebej pa so poudarili potrebo po večjem sodelovanju na vseh področjih mladinskega gibanja.

Velika udeležba dokazuje, da je prišel čas, ko se bomo morali pogosteje srečati na takšnih ali podobnih prireditvah, da nas na stike v delovni organizaciji veže še marsikaj!

Franc Dolhar

Ekipa, ki se je izkazala z največ znanja

MLADINSKI SEMINAR
NA BLEDU

Na Bledu je bil v soboto, 10. novembra 1979, mladinski seminar. Po govoru tovarišice Vide Lončar so podelili tovarišu Milošu Čabarkapi priznanje Najboljši mladi delavec v SOZD Sava.

Miloš se je zahvalil za prejetu priznanje in poudaril, da so mu k njemu pripomogli mladinci iz osnovne organizacije SZMS Konfekcija.

Za njim je spregovoril generalni direktor Save, tovariš Janez Bohorič, ki je orisal trenutni gospodarski položaj v delovni organizaciji. V uvodnem delu je predvsem poudaril, da sta pred nami letni

in petletni plan in sprejem gospodarskega načrta za leto 1980.

Tov. Bohorič se je nato dotaknil devetmesečnega poročila. Osnovna ugotovitev je, da smo dobro gospodarili. Delovna organizacija je povečala fizični obseg proizvodnje za 1,5 odstotka. Zaposlenih pa je v devetih mesecih za 6,9 odstotka manj delavcev, kar je 37 delavcev.

Zaloge so se zmanjšale za 12 odstotkov.

Poudaril je, da so se cene surovin v letošnjem letu dvignile od 15 odstotkov za na-
(Nadaljevanje na 16. strani)

MLADINSKI SEMINAR NA BLEDU

(Nadaljevanje s 15. strani)

ravni kavčuk do 100 odstotkov za nekatera mehčala in topila. V prvih devetih mesecih nimamo TOZD, ki bi izkazoval izgubo. Predvsem se je poslabšal poslovni uspeh v temeljnih organizacijah Gumeno tehnični izdelki in Velopnevmatika.

Tovariš Bohorič je podal še poročilo o celotnem prihodku in njegovi delitvi ter odgovarjal na vprašanja o trenutnih zadevah v DO Sava.

Tovarišica Iva Mohorič pa nas je seznanila s pripravami na proslavljanje 60-letnice Save. Prvi zametki Save segajo v leto 1920, vendar je bila uradno priznana leta 1921.

Leta 1950, natanko 7. januarja, so delavci izvolili delavski svet, ki je bil prvi v Sloveniji in drugi v Jugoslaviji.

Kmalu zatem smo imeli prvi izobraževalni center.

Vse te obletnice bomo svečano obeležili 7. januarja. Proslavljanje naj bi trajalo vse leto in se končalo s sprejemom srednjeročnega plana in letnega plana v mesecu decembru 1980.

V popoldanskem delu smo pregledali akcijski program za leto 1980 in spregovorili o analizi zastopanosti mladih v samoupravnih organih. Ugotovili smo, da je ta zadovoljiva samo v TOZD PP v TAP.

Seminarja se je med drugim udeležil tudi tovariš Milošević Mile, predstavnik Iskre, ki je ugotovil, da imajo mladi v Iskri enake probleme kot vrstniki v Savi.

Seminarja so se udeležili tudi predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij naših delovnih organizacij.

Predsednik sindikata, Jože Antolin, je v svojem prispevku spregovoril o delu delegacij. Menil je, da delegati delujejo veliko bolj izven DO, kakor v sami delovni organizaciji. Zatem nas je tovariš Antolin seznanil s programom sindikata in povedal, da je njihova naloga tudi razprava in sprejem gospodarskega načrta za leto 1980.

Na koncu so si udeleženci seminarja ogledali delo fotofilmske sekcije.

Po večerji je bil zabavni večer s plesom.

Zapisal
Križaj Franc

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA »ISTRA 79«

Obiskali so nas

Dnevi brigadirskega življenja so se hitro iztekali. Mnoge odgovorne v našem družbenem in samoupravnem življenju je zanimalo, kako poteka mladinska delovna akcija, kakšni uspehi so doseženi na trasi in v naselju ter kako se počutijo brigadirji na akciji.

Med prvimi sta nas obiskala predsednik republiške konference ZSMS, tov. Boris Bavdek, in tovariš Mitja Ribičič. Najbolj sta se zanimala za udeležbo na akciji in za počutje brigadirjev. V razgovoru

so sodelovali vsi predstavniki akcije, predstavniki družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti Šmarje ter člani predsedstva občinske konference ZSMS Koper. Po razgovoru v naselju so se gostje odpravili na ogled delovišča. Ob koncu obiska je tovariš Bavdek ocenil akcijo za zelo uspešno, saj je tako udeležba kakor tudi opravljeno delo odraz dobre organizacije akcije.

Med dolgo pričakovanimi gosti so bili tudi predstavniki občinske konference ZSMS

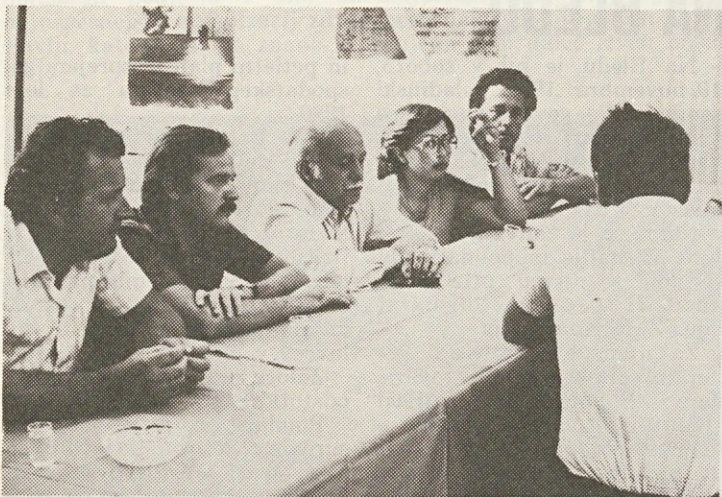
Kranj: predsednica Alenka Markovič, sekretar Jure Tomašič ter članica Centra za obveščanje in propagando tovarišica Majda Knific. Brigadirji in brigadirke so se omenjenega obiska najbolj veselili. Vedeli so, da bodo prinesli novice z Gorenjske, ki smo jih tako pogrešali. Predstavniki so si ogledali delo na trasi in se tu in tam med delom pogovorili z brigadirji. Popoldan, ko so brigadirji prišli s trase, smo se pogovorili o problemih in uspehih na akciji. Želja vseh je bila, da bi se vrnili domov s kar najboljšimi rezultati. Predstavnici delovne organizacije Merkur, ki je bila naš pokrovitelj, pa sta nas obiskali na poti proti morju in se zadržali na kratkem pogovoru.

Navezali smo stike z domačini

Iz dneva v dan smo se srečevali na cesti, na sestankih, ob tabornih ognjih in na delovišču. Mnogi med njimi, še posebej starejši občani, so se vedno radi pogovarjali z nami o tej ali oni stvari. Delovišče oziroma trasa vodovoda je potekala po vasi, tako da so mimoidoči lahko ves čas opazovali, koliko je narejenega. Presenečeni nad opravljenim delom nam je skoraj vsak izrekel vzpodbudno besedo. Spominjam se pogovora s staro ženo, ki je dejala: »Trda je naša zemlja. Petinšedemdeset let jo prekopavam v vinogradu ob vročem soncu.

Doživela sem veliko lepih in strašnih trenutkov tu gori. Spominjam se, ko je zasvetila žarnica v hiši in ko smo asfaltirali cesto. Moja velika želja je bila še, da zaslišim kapljanje vode iz vodovodne cevi. Če vas ne bi bilo, ne bi nikoli imeli zdrave pitne vode. Tudi današnja moderna mehanizacija ni kos istrskemu laporju. Pridne roke fantov in deklet pa s pomočjo kompresorja res vse zmorejo. Hvala vam, da ste delček svojih počitnic preživljali tu v Šmarjah. Spomin na vas bo ostal. Kilometri vodovodnih cevi, ki so položeni tu, me bodo spominjali na vas. Vedno, ko bom odprla vodovodno pipo, se bom spomnila na vas.«

V bližini naselja je stanovala tudi mama Bevkova. (Tako smo jo klicali brigadirji, ki smo jo spoznali na akciji leta 1978.) Zaradi malo prostega časa smo se le bolj poredko oglasili pri njej. Posebno radi so jo obiskali brigadirji iz Pionirske brigade. Mama Bevkova (prva žena pisatelja Franceta Bevka) jim je zelo rada pripovedovala, kako je preživela NOB. V pogovor se je vključila tudi hčerka, ki je dolgo časa poučevala na osnovni šoli v Šmarjah. Čeprav je bilo malo časa, smo veliko popoldnevo preživeli skupaj. Mama Bevkova nam je ob neki priložnosti zaupala, da je tudi ona brigadirka. Rekla je: »Vstanem, ko zaslišim pesem Hej, haj brigade! Delam dopoldne, pa četudi

samo opazujem fante in dekleta, kako hitijo polagati in zasipavati cevi v kanal. Zvečer, ko spuščate zastavo in poje te himno, sem pa tudi prisotna.« Predno smo se poslovili, smo v dogovoru s Pionirsko brigado mami Bevkovi podarili spominsko darilo. Mladinska delovna akcija »Istra 80« ne bo imela več naselja v Šmarjah in se ne bomo več videli. Stisk roke, solze v očesih matere, ki nas je imela rada kakor svoje sinove in hčere, beseda slovesa.

Akcija se zaključuje

Žulji na rokah se počasi celijo. Zanje skrbijo naše brigadirke, ki so zadolžene za prvo pomoč. Do resnih poškodb na delovišču ni prišlo. Žulji so bili največja nadloga vseh brigadirjev in brigadir. Nekateri me sprašujejo, zakaj nič ne pišem o brigadirkah. Zakaj? Že dolgo je med nami znan rek, da se dobro blago samo hvali.

Akcija ne bi bila akcija, če ne bi bilo na njej nekaj štirnóžnih prijateljev. Pionirski so se ob prostem času prav radi poigrali s psom, ki so mu dali ime Istra, le-ta pa je imel za prijatelja muco. Pionirski so se poigrali z mucko, mladinci pa z... (lopato in krampom).

Odhod

Tako. Minili so trije tedni brigadirskega življenja v Šmarjah. Ko odhajamo, si skušamo vtisniti v spomin še zadnje trenutke. Težko nam je. Čeprav smo tu preživeli tudi nekaj težkih trenutkov,

nam je vendarle žal. Hudo ti je, ko zadnjič pogledaš v oči prijatelja, ki si ga videval vsak dan. Spomniš se pesmi, ki si jih pel prve dni bivanja: »Šmarjam bomo pomagali vodovod zgraditi...« in nato vsak dan: »Kjer so bila močvirja, so sedaj kanali, Titovi kanali...«. Z zanosom smo peli te pesmi. Srečni smo, da tudi mi nekaj pomenimo, da ne delamo le zase, ampak za človeka, ljudi, ki so jim potrebna naša dela. In sedaj, ko pogledamo nazaj, na vso to verigo naših del, spoznamo, da smo pravzaprav veliko naredili, skoraj več kot smo pričakovali.

Brigadirsko življenje! Kako smo se navezali nanj. Najavili smo se, in sedaj, ko smo te spoznali — kaj nam preostane? To, da obujamo spomine, ki ne bodo nikoli izbrisani? Tudi to. Vendar trenutke brigadirskega življenja lahko še večkrat doživimo. Vsako leto na MDA! Vseeno pa ostanejo nekateri nepozabni trenutki.

Zato brigadir zapoj pesem, ki bo odmevala daleč, do slehernega kotička domovine. Zapoj pesem o delu, ponosu, dolžnosti brigadirja, da jo bodo slišali vsi. Vsi, ki v nas mlade zaupajo in vidijo v nas lepšo prihodnost!

Zastave plapolajo kot bi se hotele strgati z droga in poleteti, ter pozdraviti celo Jugoslavijo.

Ker zastave ne morejo poleteti, pozdravljam vse mlade delovne ljudi in jim želim, da bi spoznali lepote mladinske delovne akcije.

Franci Dolhar

SODELOVANJE ZSMS SAVA Z MLADINSKO ORGANIZACIJO V DELOVNI ORGANIZACIJI ISKRA

Franci Dolhar

Minil je mesec dni od zaključka seminarja, ki ga je pripravila mladinska organizacija v naši delovni organizaciji.

Na tem seminarju so bili prisotni tudi predstavniki mladinske organizacije v Iskri. Delovni organizaciji Iskra in Sava združujeta v svojih osnovnih organizacijah in aktivih približno pet tisoč mladih. O sodelovanju med delovnimi organizacijama na področju mladinskega gibanja sem se pogovarjal s sekretarjem ZSMS sestavljene organizacije združenega dela Iskra, tov. Miletom Miloševičem.

»Na delovnem seminarju na Bledu, kjer smo bili prisotni tudi predstavniki mladinske organizacije iz delovne organizacije Iskra, smo se z vodstvom mladinske organizacije v naši delovni organizaciji dogovorili o sodelovanju na političnem, kulturnem in športnem področju. Izdelati bomo morali poslovnik o sodelovanju, iz katerega bo razvidno, na katerih področjih in ob katerem času bo potekalo sodelovanje. Dogovorili smo se že o nekaterih konkretnih akcijah. Da bi naši in naši mladinci spoznali, kaj in kako se v naših tovarnah dela, smo se odločili, da si bo večja skupina iz obeh delovnih organizacij ogledala proizvodne prostore

in se pomudila tudi na kratkem razgovoru s predstavniki mladinske organizacije. Razviti bomo morali sodelovanje med posameznimi osnovnimi organizacijami, organizirati skupna delovna posvetovanja, še posebej pa se moramo povezati na področju priprav in izvedb prostovoljnega mladinskega dela.

Delovna organizacija Iskra namerava prevzeti pokroviteljstvo nad lokalno mladinsko delovno akcijo »KRVA-VEC 80«. Dogovarjali smo se, da bi pripravili skupno mladinsko delovno brigado, ki bi nas zastopala na lokalnih republiških in zveznih mladinskih delovnih akcijah v prihodnjih letih.

Takoj po vrnitvi s seminarja na Bledu smo se o takšnem sodelovanju pogovarjali z mladinci in mladinkami v naši delovni organizaciji. Mnenja so, da je zadnji čas, da začnemo sodelovati, saj nas veže veliko stvari, lokacijsko pa smo iz dneva v dan bližje. Mladi so pripravljeni sodelovati v skupnih akcijah, še posebej pa so pripravljeni pomagati v trenutkih, ko se bo tu ali tam kaj zataknilo. Mladinski organizaciji v naši in naši delovni organizaciji delujeta izredno dobro, razlika je le v organiziranosti mladinske organizacije. V okviru osnovnih organizacij pri nas deluje cela vrsta komisij, pri vas pa so komisije organizirane v sklopu sveta konference. Predlagali smo, da bi tudi v naši mladinski organizaciji napravili manjše organizacijske spremembe, saj so naše izkušnje pokazale, da je ta sistem organiziranosti še najboljši.

Mladinska organizacija na ravni sestavljene organizacije združenega dela Iskra pripravlja v mesecu januarju ali februarju prihodnjega leta delovni seminar v Poreču, na katerem naj bi bili prisotni tudi predstavniki vaše mladinske organizacije, do takrat pa naj bi izdelali poslovnik o sodelovanju.

Franci Dolhar

ZAKAJ TAKO

ZAKAJ MLADINSKA ORGANIZACIJA V DELOVNI ORGANIZACIJI TOTRA NE DELUJE TAKO, KAKOR BI MORALA?

Ob nedavnem obisku v Ke-mični tovarni Moste smo obiskali tudi delovno organizacijo Totra. Zanimalo nas je, kako deluje mladinska organizacija, s kakšnimi problemi se srečujejo in kakšne načrte imajo mladi za naslednje leto.

V razgovoru so sodelovali: predsednik osnovne organizacije ZSMS, Jernej Dovjak, sekretarka mladinske organizacije Branka Grošelj, ter predsednik sindikalne konference v delovni organizaciji Totra, tovariš Alojz Ilar.

»Tovariš Jernej Dovjak, koliko mladih je zaposlenih v vaši delovni organizaciji in kako ste organizirani v okviru mladinske organizacije?«

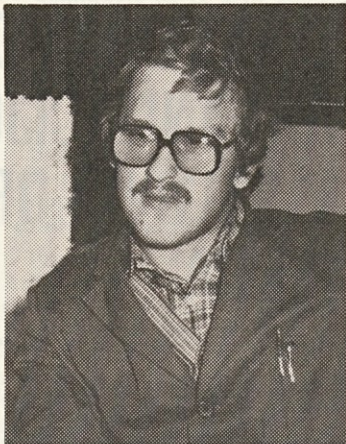
Delovna organizacija Totra je majhen kolektiv, ki zaposluje približno tristo delavcev, od tega je okoli šestdeset mladih, ki smo organizirani v eno osnovno organizacijo ZSMS. Ustanovljene imamo vse komisije, ki pa sploh niso zaživele. Rad bi povedal, da so komisije samo na papirju v nobeni pa se nič ne dogaja. Bilo bi vseeno, če jih ne bi imeli!

»Kakšne uspehe ste dosegli v mladinski organizaciji, odkar ste prevzeli mesto predsednika?«

Začetki so bili dokaj uspešni, potem pa je delo mladinske organizacije počasi zamiralo. Tu in tam nas je pritegnila k tesnejšemu sodelovanju kakšna delovna akcija, nogometna tekma ali druga športna prireditve. Celotno delo v mladinski organizaciji sloni na desetih članih, ki pa imajo poleg dela v mladinski organizaciji še kopico drugih zadržitev. Velik problem v naši osnovni organizaciji je nezainteresiranost mladih za delo na vseh področjih mladinskega delovanja. Sestanki osnovne organizacije so porazni, saj sem največkrat na sestanku sam, ali pa se le tega udeležijo trije ali štiri mladinci. Razumem, da nekateri delajo v treh izmenah, da morajo poročene matere domov kuhat kosilo ali pa imajo druge obveznosti, toda nesklepčnost na sestankih se ponavlja. Lahko rečem, da sem kot predsednik osnovne organizacije poskušal narediti vse, da bi dvignil mladinsko zavest, vendar uspeha ni in ni, tako da sem že obupal.

»Tovarišica Branka, vi ste sekretarka osnovne organizacije ZSMS. Ali ste že razmišljala o tem problemu, ki ga je podal tovariš Jernej in kje vidite izhod iz težav?«

Mnogo sem že premišljevala o tem in se pogovarjala tudi z ostalimi odgovornimi o situa-

Jernej Dovjak

Branka Grošelj

Alojz Ilar

ciji, v kateri se nahaja mladinska organizacija v naši delovni organizaciji. Problem je predvsem v nezainteresiranosti mladih, ki imajo zelo neprimeren odnos do mladinske organizacije, še posebej do samega vodstva. Naj navedem primer. Ko smo v letošnjem letu odtegovali pri osebnih dohodkih mladinsko članarino, ki je znašala dvajset novih dinarjev, so nekateri mladinci zahtevali, da se jim ta znesek

vrne, ker da ne bodo plačali članarine. Ta primer nam pove vse! Težave, v katere smo zašli, bomo morali reševati skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v naši delovni organizaciji.

Nekaj »krivde« za nastalo situacijo pa imajo tudi naši vodilni, ki včasih posvetijo mladim premalo pozornosti. V letošnjem letu smo se pogovarjali, kdo bi šel na mladinske delovne akcije, pa se je takoj porodilo vprašanje: »Kaj pa proizvodnja?« Kljub temu, da se je javilo nekaj mladincev, ki bi radi odšli na mladinske delovne akcije, se le-ti zaradi navedenega vzroka niso mogli udeležiti. Srečujemo se tudi z denarnimi težavami, ki pa so danes še tako potrebne za dobro delovanje neke družbenopolitične organizacije. V preteklosti je bila udeležba na seminarju za nas precejšen problem, še posebej, če je ta trajal dva dni. Najprej se je zataknilo pri odobritvi izrednoplčanega dopusta, potem pa še pri plačilu stroškov, ki so ob tem nastali. Vzrokov za nedelavnost je veliko, navedla sem le najbolj pereče.

»Slišali smo predstavnike mladinske organizacije. Tov. Ilar, vi ste predstavnik sindikalne organizacije. Ali ste že razmišljali kako bi pomagali vodstvu mladinske organiza-

cije, da bi se izklopalo iz težav?«

V okviru sindikalne organizacije v naši delovni organizaciji smo se že na nedavnem sestanku pogovarjali o nedelavnosti mladinske organizacije. Na to so nas opozorili tudi z občinskega sindikalnega sveta, ravno tako sem se že o tej problematiki pogovarjal z direktorico kadrovske službe, tovarišico Šegilovo. Pogoje za delovanje mladinske organizacije ima! Predsednik, tovariš Dovjak, mi je ob nedavnem razgovoru dejal, da je obupal in da ne vidi izhoda iz težav. Sindikalni delavci pripravljamo posvet, vseh družbenopolitičnih organizacij v naši delovni organizaciji, na katerem bomo obravnavali tudi »nedelavnost« mladinske organizacije. Poskušali bomo napraviti vse, da bo mladinska organizacija v naši delovni organizaciji zopet zaživela.

Slišali smo precej nasprotujočih si mnenj o tem, zakaj mladinska organizacija ne deluje tako, kot bi morala. Upajmo, da se je obljubljeni sestanek vseh družbenopolitičnih organizacij v tem času že končal, kaj so sklenili, pa bomo objavili tudi v našem glasilu. Komisija za informiranje bo imela precej gradiva za objavo in se ne bo mogla izgovarjati, da nimajo o čem pisati.

Franci Dolhar

PREDAVANJE

PREDAVANJE UGLEDNEGA STROKOVNJAKA S PODROČJA INDUSTRIJSKE LASTNINE

Po sklepu odbora za pospeševanje inovacijske dejavnosti smo 22. 11. 1979 organizirali predavanje z naslovom Inovacijska dejavnost – industrijska lastnina.

Predaval je prof. dr. Stojan Pretnar, profesor pravne fakultete.

Predavanje je bilo namenjeno vodjem tozdov in delovnih enot, direktorjem sektorjev, predsednikom delavskih svetov, predstavnikom sindikata in družbenopolitičnih organizacij, predstavnikom Splošnega sektorja, Finančno računovodskega centra in Razvojno tehnološkega inštituta, skratka vsem, ki sodelujejo pri reševanju inovacijske problematike.

Glede na aktualno temo smo pričakovali velik odziv, zato smo organizirali predavanje v sejni dvorani Skupščine občine Kranj.

Žal pa je bila udeležba silno skromna.

Saša

AJDNA OŽIVLJA

S puščico označeno arheološko najdišče Ajdna. V ospredju sv. Martin v Žirovnici, je z bližnjo okolico tudi pomembno arheološko najdišče.

Leta 1976 je Gorenjski muzej iz Kranja pod vodstvom arheologa Andreja Valiča začel z eno svojih največjih arheoloških akcij. Začel je raziskovati Ajdno nad Potoki v jeseniški občini, ki so jo v preteklosti večkrat omenjali pisatelji, med njimi tudi J.V. Valvazor, pa tudi med domačini se širijo razne zgodbe, pesmi in govorice o tem osamljenem vršacu. Vse govorice in napisane govore o nekakšnem mestu, ki naj bi bilo na tem vršacu ter o tem, da so na njem živele ajdovske deklice. Arheologe so vsa ta pripovedovanja zanimala, pa tudi Valvazorju velja prisluhniti, saj je bil pri zapisovanju zelo natančen, čeprav tudi malce vraževeren.

Od leta 1976 do letos, ko so izkopavanja trajala ves september in oktober, je bil popolnoma odkopan samo en objekt, katerih pa se po obliki terena da ugotoviti petindvajset. Gre za izredno dobro ohranjeno cerkev, grajeno pod vplivom oglejske arhitekture, ki je takrat vplivala na naše kraje. (Oglej je bilo poznoantično mesto ob jadranski obali nedaleč od Trsta, iz katerega se je v naše kraje širil cerkveni vpliv.) Po tej arhitekturi se da

nedvomno ugotoviti, da je bilo naselje zgrajeno v četrtem ali petem stoletju, najbolj verjetno v času prvega preselitvenega vala. Kot je znano, so plemena, ki so živela na vzhodu, iskala nove življenjske prostore. Privlačil jih je bogat rimski imperij, ki je bil takrat zaradi stoletnih notranjih trenj in propadanja suženjstva že v popolnem razsulu. Ta plemena, Goti, Langobardi in Huni, so bila po svojem načinu vojskovanja na svojih urnih konjih izredno gibljiva, dobro oborožena in so bila strah in trepet prebivalcem naših krajev. To so bili romanizirani Iliri in Kelti, Rimljani in staroselci, ki so se v strahu pred njimi zatekali na težko dostopne kraje, kjer so se utrjevali in branili pred napadalci. Najemniške vojske rimske oblasti ter velika večina Rimljanov se je namreč v nevarnosti pred Langobardi, Huni in Goti umaknila globlje v rimsko državo, tukajšnje prebivalce pa so pustili na milost in nemilost novim osvajalcem.

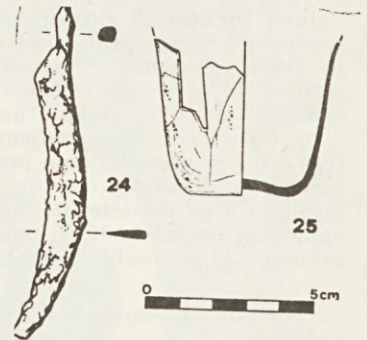
Vrnimo se nazaj k Ajdni. Napisali smo, da je popolnoma odkopan samo en objekt od petindvajsetih. To je za arhe-

ološke razmere čudovito ohranjena škofovska cerkev, velika približno 12 x 13 m. V vsej dolžini je zid zelo dobro ohranjen, saj na posameznih mestih sega tudi en meter in pol v višino. Cerkev je postavljena v smeri vzhod-zahod. Če gledamo z zahoda proti vzhodu, potem gledamo skozi ladjo (prostor za vernike) proti prezbiteriju. To je prostor, kjer je škof skupaj z duhovniki opravljal svoje obrede. V tem delu cerkve je lepo ohranjen škofovski sedež z duhovniškimi klopmi. Pred sedežem je oltar z oltarno luknjo za shranjevanje relikvij. Ostanke relikvij so bili najdeni v ruševini ob oltarju. Na levi strani zgradbe sta bila odkopana še dva precej velika prostora. Namen prvega ob prezbiteriju se ne da razložiti, za drugega pa se da ugotoviti, da je bil nekakšno predverje ob vhodu v cerkev. V njem pa so bili najdeni tudi ostanke kristilnice. Vsa zgradba je bila iz notranje strani ometana, ta omet pa obarvan z dosedaj znanimi šestimi barvami. Vsebinsko slikarije trenutno še ni znana, po večjih kosih barvanega ometa pa se bo to verjetno dalo ugotoviti.

Zanimivo je tudi to, da so bili letos odkriti tudi trije grobovi, dva v prostorih cerkve, eden, ki pa še ni raziskan pa ob zunanji strani zahodnega zidu. Eden izmed grobov znotraj zidu je otroški brez pridevkov, drugi grob pa je zelo zanimiv, saj je bil postavljen točno na sredi cerkve. V njem so našli lep zlat prstan z obsenčnimi obročki (nosili so jih na glavi

ob sencah) in razbite lončene posode.

Samo dejstvo, da so ljudi v naselju zakopavali, nam pove, da naselje kot tako ni bilo samo pribežališče v času nevarnosti, temveč da je tudi živelo.

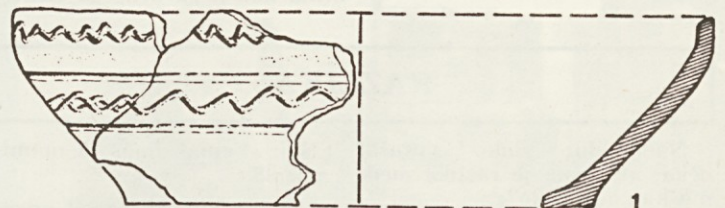
24. ostanke noža

25. primer steklenega rimskega kozarčka iz kvalitetnega stekla

V teh nekaj vrsticah se ves pomen arheološkega najdišča v Ajdni ne da opisati. S svojo enkratnostjo bo še dolgo zaposlovalo arheologe.

Razveseljivo je, da so bili letos že zelo pogosti obiski raznih šol, organizacij in posameznikov, ki jih ta stvar zanima. Brez dvoma bodo morali strokovnjaki odgovoriti še na vrsto vprašanj v zvezi z Ajdno, ki se bo, po mojem mnenju, lahko v nekaj letih razvila v zelo zanimivo turistično točko. Poglavje zase pa je zaščita odkopanih objektov in primerna predstavitev najdišča javnosti.

D. Ž.

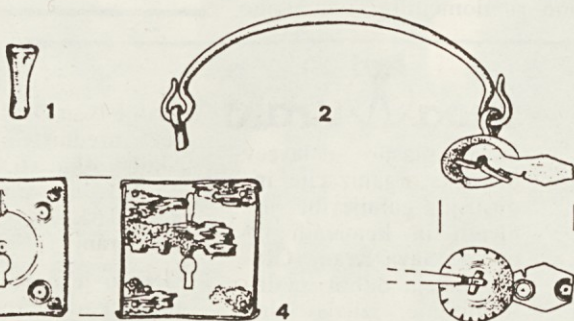

Tipična poznoantična posoda z valovnicami

PESEM VSAKDANJOSTI

Hodim po pločniku in srečujem množico ljudi.
Mimo mene šviga gruča pločevine,
ki se nikoli ne ustavi.
Sliši se samo škripanje zavor in hropenje avtomobilov.
Vidim sto obrazov,
brez potez, brez nasmehov,
sto obrazov, sto resnic verjetnih.
Razdana na vse strani
stopam po poti brez povratka.
Čutim, da me je vedno manj,
da vsaka noč odnaša s seboj del mojega telesa.
Vsako jutro v zrcalu vidim to resnico.
Zdi se mi, da stojim ob cesti,
in gledam tja na mojo senco,
čez katero neusmiljeno hodijo ljudje.
Šele sedaj ugotovim,
da nosim v sebi še večjo praznino,
kot sem jo nosila včeraj.
Počasi se odpravim proti avtobusni postaji.
Cesta se prazni,
nebo se polni z zvezdami.
Zdaj bo mesto prazno in tiho.

Tatjana Pirc

Deli skrinjice za relikvije

1.1. del kosti roke

2.2. ročica za pokrov skrinjice

3.4. ključavnica skrinjice s prve in zadnje strani

HUMORESKA

OD UST... DO UST

Direktor tehničnemu direktorju:

Jutri, ob devetih zjutraj, bo sončni mrk, česar prav gotovo ne vidimo vsak dan. Zato poskrbite, da se bo vse osebje v civilnih oblekah zbralo na dvorišču. Med opazovanjem tega redkega dogodka bom jaz osebno dajal vsa potrebna pojasnila. Če pa bo deževalo, ne bomo kaj prida videli. V tem primeru naj gre osebje v obednico.

Tehnični direktor obratovodji:

Po nalogu direktorja bo jutri ob devetih zjutraj sončni mrk. Če bo deževalo, ga v civilnih oblekah ne bomo dobro videli na dvorišču. V tem pri-

meru bomo sončni mrk izvedli v jedilnici. Torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan.

Obratovodja poslovojdji:

Po nalogu direktorja bo jutri ob devetih zjutraj v civilnih oblekah izveden sončni mrk v obednici. Direktor bo odredil, če naj dežuje ali ne. Torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan.

Poslovojdja predelavcu:

Če bo jutri v obednici deževalo — torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan — bo ob devetih naš direktor v civilni obleki mrknul.

Predelavec kolegom:

Jutri ob devetih naj bi naš direktor mrknul. Škoda, da kaj takega ne vidimo vsak dan.

VADBA

29. november. Prvič sta šla skupaj za več dni. V hribe. Ona hodi za njim in pravi: »Joj, Tone, kakšna široka ramena imaš!«

Tone: »Seveda, veš, v vojski sem nosil mitraljez, pa nahrbtnik... In potem pač dobiš mišice.«

Ona: »Pa kakšna stegna! Ena sama mišica jih je!«

Tone: »Veš, veliko smo tudi hodili na marše.«

Zvečer, ko Tone zleze k njej v posteljo: »Tone, a lulali ste pa v vojski bolj malo, ne?«

TIČI

Petleten fantek je prišel na Dolenjsko na obisk k teti. Vprašal jo je, zakaj nima nič otrok.

Teta: »Veš, štorolja mi jih ni prinesla!«

Nečak: »In zakaj si nisi izbrala kakšnega drugega tiča?«

RAZLIKA

Nadebudni sinko vpraša očka: »Kakšna je razlika med moškim in žensko?«

Očka: »Ali veš, kolikšno številko noge imam jaz in kolikšno mamica?«

Sin: »Vem, ti imaš 45, mamica pa 38.«

Očka: »No vidiš, med nogami je razlika.«

OB KAVNI KRIZI

Po pregledu reče zdravnik pacientu: »Imate preveč sladkorja...«

Pacient: »Odlično, tovariš zdravnik. Poglejte bolj natančno, prosim, morda imam tudi kaj kave!«

LOGIČNO

Moj šef ima pa skop besedni zaklad.

Ja, kako to misliš Pepe?

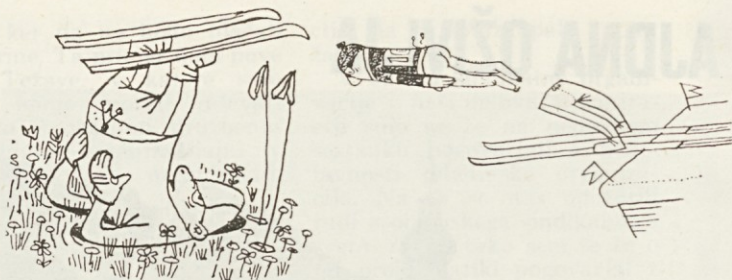
Zadnjič me je poklical in rekel: Tovariš Pepe, ko vidim

vaš učinek, ostanem brez besed.

KOSILO

Kaj bom dobila, če bom vsak dan skuhala tako kosilo kot danes?

Pokojnino za meno.

NIMAMO ČASA

»Čas mineva z neizmerno naglico!« se mnogokrat pritožujemo. Toda kljub tarnanju smo v tej naglici vedno tudi sami udeleženi. Tisto, kar se nam je zdelo še včeraj nedosegljivo — daleč pred nami, je danes že mimo nas. V tej stalni tekmi s časom je dan, mesec, leto le trenutek. Kar nas je včeraj še pestilo in nam delalo nerešljive probleme, je danes rešeno in že pozabljeno. Da, pozabljeno! Prav to pa je gotovo prevečkrat rezultat tekme s časom: izguba in poraz!

Zdi se, kot da bi bilo včeraj, ko smo prišli skupaj in spet sedli v šolske klopi. Nekateri mlajši — drugi starejši, toda vsi z enim ciljem (vsaj na videz), da si »pridobimo znanje«. Seveda pa smo si želeli, da bi šli čim prej mimo nas tisti dve leti. Enaki problemi so nas zbliževali, družili in nas združili (vsaj na videz). Bili smo pravi pravcati šolarčki. Učili smo se, drug drugemu nagajali in pomagali, delali izpite na »komando«, brez izjeme. Izgledali smo kot najstniki, kadar prižgejo svojo prvo cigareto, ko smo brez vednosti predsednika razredne skupnosti, »špricali«.

Končno smo po mnogih preživetih popoldnevih kletnega učenja dočakali trenutek GAUDEAMUS IGITUR.

»Torej veselimo se... saj smo delovodje!«

Vsak zase je dosegel, kar je želel, največ pa smo vsi dosegli za vse. Da, vsi za vse.

Toda minilo je leto, minil je tisti delček večnosti, pa je že spet zmagal čas nad človekom. Tako hitro je bilo naokoli. Ja, ali je res že obletnica?

»Dobimo se vsako leto!« — smo se domenili. Toda, kako

naj gremo? Prav radi bi šli, ampak saj nimamo časa. Pravzaprav pa je to že daleč za nami, to je bilo. Izgovor. Prišlo nas je samo polovica, polovica razposajencev. Mogoče pa nas je to leto postaralo, preveč zresnilo. Mogoče? Zaupane so nam bolj odgovorne naloge in sedaj ne sodimo več skupaj? — Upajmo, da je to samo na videz!

Rudi Zevnik

ZAHVALE

Ob izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Avtozračnic za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje ter denarno pomoč.

Zvone Košnjek

Sodelavcem vzdrževanja in sindikalnim delavcem se zahvaljujem za izraženo sožalje in podarjene vence ob smrti mojega očeta Pavla Rozmana.

Bojan Rozman

Ob smrti najinega očeta CIRILA TROBEC se iskreno zahvaljujem svojim sodelavkam in sodelavcem iz tajništva TAP in Velopnevmatike za darovano cvetje, izraženo sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Oblak

Francka Drinovec

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirnajstredno, glavna in odgovorna urednica Vera Drašak, tehnični urednik Lado Mraz, foto-

grafije Ivan Draškič. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk TK Gorenjski tisk Kranj

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1 72) z dne 27. marca 1973.